

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Œcumenica Cathedræ Apostolicæ Avthoritas

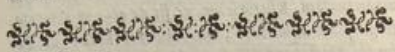
Reding, Augustin

[Ort nicht ermittelt], Anno M.DC.LXXXIX.

Disquisitio V. An, & in quantum Pontificia super Reges authoritas probari
valeat ex unanimi Ecclesiæ, ac Theologiæ sacrosanctæ Doctorum
consensu.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38717

bari hinc posse, quod Summus Pontifex etiam jure prescriptionis endere possit istam indirectam supra Reg. causis etiam temporalibus, non eadem quâ temporalibus, sed quâ formalitate spiritualis necessitatis supervehlitis auctoritatem; veluti Bertrandus Cardinalis Eduensis in sua contra Petrum de Cugne- nalis achrone universaliter probat de potestatis Ecclesiasticæ super temporalibus protensione, eod quod ad præscriptionem non nisi tria requirantur, nempe titulus, qui in præfenti causâ fundatur in ipso jure Divino: bona fides, quæ utpote circa hanc causam in ipsa fidei princi- pia reducibilis, non potest non fuisse certa & securissima; & denique continuïtas temporis, quæ ex adductis exemplis, Summorumque Pontificum erga Reges & Imperatores achrta- tis noleitur ultra mille annos protendi: quam- quam supervacaneum foret, ad hunc præscri- ptionis titulum confugere, ubi jus Divinum non verisimiliter duntaxat, sicuti ad præscri- ptionem latius est, sed cum omnimodâ in fidei principia reducibili certitudine, favere digno- scitur.

DISQUISITIO V.

An, & in quantum Pontificia super Re- ges auctoritas probari valeat ex unanimi Ecclesiæ, ac Theologice sacrosanctæ Docto- rum consensu?

S. I.

1. **I**stud probandi genus egregiè prosequitur Author cit. tract. de Libert. Ecclesiæ Gallicanæ lib. 4. cap. 6. exordians à S. Gregorio Magno, qui libro 11. Epist. 10. concessis privilegijs Xenodochio à Brunichilde Regina, & Theodoro ipfius nepote Rege constructo, subjungit: Si quis verò Regum, Sacerdotum, Iudicum, perso- narumque secularium hanc constitutionis nostræ pa- ginam agnosens, contra eam venire tentaverit, po- testatis, honorisq. sui dignitate careat. Quam clau- sulam continet in duabus quoque sequentibus epistolis, idem Author observat, ibidem præva- lidè confutans Ioannem Launoium, tres illas epistolas suppositas, aut saltem interpolatas ostendere conatum Epist. part. 7. epist. 1. & 6. tametsi ab undecim seculis nemo eas in dubium revocavit, nec solum à Gregorio VII. allegata fuerit prima eorum, sed omnes à plu- ribus, etiam Gallicanorum monumentorum collectoribus, exscriptæ sint; velut eo loco per totum caput ostendere pergit præcatus Au- thor, quò Lectorem, si quo fortassis scrupulo pulsaretur, remittere volui.

2. Idem Author sequenti cap. 7. plures inducit sanctos Doctores, ex quibus probat, prædi- ctam Cleri Gallicani propositionem non esse consonam ipsorum doctrinæ. Sanctus nam- que Bernardus de consid. lib. 4. cap. 3. sic Euge- nium III. alloquitur; Quid tui demum usurpare gla- dium tentes, quem semel jussus es ponere in vaginam? Quem tamen, qui tuum negat, non satis mihi videtur ostendere verbum Domini, dissentis sic: Convertite

gladium tuum in vaginam. Tuus ergo, & ipse tuo forsitan nutu, etsi non tuâ manu evaginandus. Alioquin si nullo modo ad te pertineret, & is, dicen- tibus Apostolis; Ecce gladij duo hic, non respon- disse Dominus, satis est, sed nimis est. Uterque ergo Ecclesiæ, & spiritualis scilicet gladius, & ma- terialis, sed is quidem pro Ecclesiâ, ille verò & ab Ecclesiâ exercendus est. Ille sacerdotis, is militis manu, sed sanè ad nutum sacerdotis, & jussu Imperatoris. Ex quibus S. Bernardi verbis, quæ- cunque adhibeatur interpretatio, necessariò resultat, Ecclesiasticam potestatem, saltem in- directè, ad temporalia Principum ex mente S. Bernardi pertinere. Docet enim aper- tissimè, Summum Pontificem habere jus im- perandi, ut bellum geratur adversus Ecclesiæ hostes. Si ergo Princeps Christianus non solum à fide ipse desisteret, sed etiam subditos averteret, nec aliâ posset ratione comprimere, posset Ecclesiâ contra eum alios ad bellum in- ducere, ac ita eum à dominio deturbandum curare. Hanc tantum Ecclesiasticæ partis po- testatem adstruere visum est S. Bernardo pro temporis sui conditione, nimirum ob expe- ditiones Christianorum Occidentalium in Ter- ram Sanctam contra Infideles. Fulconis Ar- chiepiscopi Rhemensis, & Ivonis Episcopi Car- notensis sententiam retulimus Disquis. 2. S. 1. n. 5. & 6.

Doctrinam illam magis explicat S. Tho- mas Universitatis Parisiensis Alumnus 2. 2. quæst. 12. art. 2. in Corp. Infidelitatem illorum, qui fidem susceperunt, potest (Ecclesiâ) sententialiter punire, & convenienter in hoc puniuntur, quod sub- ditis fidelibus dominari non possint. Hoc enim vergere posset in magnam fidei corruptionem. &c.

S. Bonaventura ejusdem Universitatis Pa- risiensis Alumnus tom. 7. par. 2. de Ecclesiastica Hierarchia cap. 1. Patet, inquit, quod dignitas Cle- ricalis, quæ in sua radice considerata, est penitus spiritualis, merito est consona Ordini dominationis, quæ sic præcedit alios inferiores Ordines, quod illos illuminat, perficit, & purgat, & tamen ab illis non illuminatur, nec perficitur, nec purgatur. Quia sicut spiritus dignitate, & officio præcellit corpus, sic potestas spiritualis dignior est, quàm secularis, & ideo bene sortitur nomen dominationis. Unde Re- galis potestas subjacet potestati, & auctoritatî spirituali, sicut in prima Canonica Petri dicitur: Vos estis gens sancta, Regale sacerdotium, &c. nam temporale Regnum velut quoddam adjectum subjacet sacerdotio in Novo Testa- mento; sed in Veteri Testamento sacerdotium subsuit Regno, unde dicitur in Exodo. Elegi vos in populum peculiarem, in sacerdotale Regnum, ubi Regnum ponitur substantivè, sed Sacerdotium ad- jectivè. Hæc fortè de solâ dignitate & ex- cellentiâ potestatis spiritualis supra secularem intelligi possent, sed continuò addit; Et ideo Reges tunc poterant amovere Sacerdotes, sicut Sa- lomon amovit Abiathar. Iam verò possunt Sacer- dotes, & Pontifices ex causa amovere Reges, & Im- peratores, sicut sepius accidit, & visum est, quando scilicet eorum malitia hoc exigit, & Republicæ necessitas sic requirit. Summus verò Pontifex, pe- nes quem prima in terris residet auctoritas, non à Rege, non à Principe seculari, non ab homine juda-

scitur

Historia
Cathedra
GVI

catur, sed solius Dei iudicio reservatur.

5. Augustinus Triumphus sanctorum Thomæ, & Bonaventuræ Parisiis discipulus, vir doctrinæ, & pietate insignis, & à plerisque cum Beati titulo nuncupatus, Magistrorum suorum doctrinæ suffragatur, quod adeo est evidens, ut excessisse aliquibus videatur.

6. Difficillimum est, ne dicam impossibile, ut autoritates paris cum jam adductis momenti, proferantur ad confirmandam Cleri Gallicani primam propositionem. Nec video, quomodo etiam universim accepta, probabilis possit evadere doctrina, Conciliorum Oecumenicorum sententiâ, & praxi, & sanctorum Patrum ac Doctorum calculo improbata. Multo minus, quomodo possit, prætextu libertatum Ecclesiæ Gallicanæ, quæ Canonibus & Patrum traditione niti dicuntur, toti Galliæ credenda proponi, advocatâ Principis potestate, ut etiam eam profiteri ac docere, pœnis indictis, Theologi cogantur.

7. Ab eodem Authore seq. 8. cap. inducuntur in hanc rem autoritates aliorum insuper Theologorum Gallorum, vel in Gallia educatorum. Etenim Alexander Alensis, Doctoris irrefragabilis epitheto celebris, in schola Parisiensi Professor, S. Thomæ, ac S. Bonaventuræ Præceptor, Summæ Theologiæ par. 4. quest. 10. tract. de offic. Miss. par. 2. super hæc verba; Et Regem nostrum; Ugonem de S. Victore lib. 2. in Sacrament. par. 2. cap. 4. ferè ad verbum exscribens, Spiritualis, inquit, potestas terrenam potestatem instituere habet, ut sit, & iudicare habet, si bona non fuerit. Spiritualis autem potestas primùm instituta est, & cum deviat, à solo Deo iudicari debet. Vnde spiritualis iudicat omnia, & ipsa à nemine iudicatur. Quod Regalis potestas ordinata est, & instituta per spirituales, patet per hoc, quia adhuc in Ecclesiâ Sacerdotalis dignitas Regalem potestatem sacras, & sanctificans per benedictionem, & formans per institutionem. Unde Regalis potestas iure inferior existimatur.

8. Umbertus ex diocesi Viennensi, Parisiis educatus form. 70. cui titulus est; Sermo in solemnî depositione Magnatum secularium per Ecclesiam faciendâ. Ista autem auctoritate magnâ vitur Ecclesiâ in depositione Principum, non solum illorum, qui sunt ei subiecti in temporalibus, de quibus clarum est, quod potest, sed illorum, qui subiunt solum in spiritualibus, in quibus propter culpas eorum habet potestatem, quia ratione delicti sunt ei omnia subiecta. Quod autem sic possit facere, patet ex tribus. In mundo enim majori spiritualia, scilicet Angelicæ creaturæ, sunt super corporalem, & eam regunt. Similiter in minori mundo, scilicet in homine, est spiritus super corpus, & ipsum regit. Eadem ergo ratione & in Ecclesiâ Pontificalis potestas, quæ est spiritualis, debet esse super omnem potestatem sacularem. Præterea Papa, qui est super omnes, potest deponi ab Ecclesiâ, quæ tota subest ei in casu, ergo multo fortius quicumque Rex deponi potest à Papa, cui omnes subiunt. Præterea si Rex aliquis, qui nihil tenet nisi à Deo, non possit deponi à Papa, cum interdum expediat, eum deponi, ut offensum est, ergo non reliquisset Deus sufficientem potestatem in Ecclesiâ ad regimen mundi, quod est inconveniens.

Henricus à Gandavo, qui diu Parisiis docuit, ibique scripsit. Quodlib. 6. quest. 23. pag. 244. Reddet, inquit, (Papa) rationem tanquam superior Iudex de rebus etiam temporalibus hominum, si dimittat eas à Regibus malè, & iniuriòs tractari; non quia jurisdictionem habeat ordinariam in temporalibus Regibus commissis, sed quia in certis casibus jurisdictionis suæ habeat liberam, imò necessariam executionem, juxta illud, quod legitur Extravag. Qui filij sint legitimi. Per venerabilem. Vbi dicitur, non solum in Ecclesiâ patrimonio, super quo plenam in temporalibus gerimus potestatem, verum etiam in alijs Regionibus, certis causis inspectis, temporalem jurisdictionem casualiter exercemus. . . . non potest deponere Papa Principes, nisi ratione delicti, aut insufficientiæ. Quod bene exprimitur in illo cap. Alius. Vbi dicitur, Romanus Pontifex Zacharias Regem Francorum non tam pro suis iniquitatibus, quam pro eo, quod tantæ potestati inutilis erat, à Regno deposuit, & secundum hoc Sacerdos Apostolicus se habet ad Reges, & Principes, sicut Architector civilis ad alias artifices in civitate. Sicut enim Architectonice est præcipere, qui, & quales debent exercere scientiam medicalem, Rhetoricam, & sic de alijs in civitate, & quosdam admittere, quosdam repellere: sic Sacerdos Apostolicus debet considerare, qui, & quales Regna, & Principatus regere debeant, & bonos honorare, malos autem, & malè regentes deponere, & alios loco illorum substituere. . . . Ad argumentum in hoc positum, quod dignitates distinctæ sunt: dicendum, quod verum est propter Divinam dispositionem, sed non ex natura rei, sicut dictum est, & hoc non penitus distinctæ, quin superior iudicio remaneat penes Papam.

Eandem doctrinam statuit Petrus Paludanus in 3. sentent. distinct. 40. quest. 2. concl. 4. eamque tum alijs, tum illis præcipuè rationibus confirmat; Major potestas includit minorem in ordinatis secundum ordinem finis. Sicut enim in artibus ars, quæ est de fine, imperat illi, quæ est de eo, quod est ad finem r. Ethic. sic debet esse in Principatibus. Vnde cum corporalia ordinentur ad spiritualia, universalis Princeps in temporalibus debet subesse universali in spiritualibus. Præterea talis est ordo inter Prelatos, sicut inter subditos. Sed spiritualia, quibus præest Papa, præsumt corporalibus, quibus præest Imperator: ut anima spiritui. Ergo Papa Imperatori præest. Præterea in domo patrisfamilias non debet esse nisi unus Caput, si domus est una. Si diceretur, quod Caput Ecclesiæ non est Papa, sed Christus. Sed tamen videtur, quod universalitas Hierarchiæ Ecclesiasticæ melius regatur, si sit unus Princeps tantum respectu omnium, quam si sint duo æquales. Vnde divisio inter Papam, & Imperatorem multum turbavit Ecclesiam. Vnde videtur voluntas Christi, qui est Rector sapientissimus, quod non equaliter hi duo principentur, sed unus sub alio, quod absurdum esset dicere de Papa, quod scilicet subesset Imperatori. Videri etiam potest in tract. de causa immediata potestatis. art. 4. ubi eandem statuit sententiam.

Herveus Natalis citatur ab Illustrissimo Cardinali Perronio ferè quasi nimium potestatem Pontificiam extollens; sed eam non minus effecerunt plures alij Doctores Gallicani, Fran-

Franciscus Mayronus in Schola Parisiensi Professor insignis ob inductum morem, ut, qui Doctoris Lauream in Sorbona esset adepturus, à sexta matutina, usque ad sextam vespertinam continuò argumentantibus responderet, cui tempore additæ sunt adhuc duæ horæ, in 4. lib. sent. dist. 19. quæst. 4. inter alia multa de Summi Pontificis autoritate, hanc quartam conclusionem ponit; Plenitudo potestatis secundum utramque jurisdictionem concurret in eandem personam. Hoc patet autoritate Christi dicentis; Quodcumque ligaveris, &c. Dices forte, quod verum est in spiritualibus, sed tunc arguo sic. Quia in subordinatis quidquid potest inferior, potest & superior; sed Papa est superior ad Imperatorem: ergo, &c.

11. Petrus Bertrandi, aut, ut alij volunt, Durandus Episcopus Meldensis in tract. de orig. jurisdictionis seu de jurisdictione Ecclesiastica, quæst. 3. hæreticos damnat eos, qui negant cognitionem de rebus temporalibus ratione peccati ad Ecclesiam spectare. Et sic, inquit, potest intelligi illud, quod habetur in Decretis dist. 21. c. 1. ubi dicitur, quod Christus commisit B. Petro jura celestis Imperij, & terreni. Et qui hoc privilegium Romane Ecclesie detrabit, in hæresim labitur, & hæreticus est dicendus. Deinde pluribus explicat, & probat, regimen temporale spiritualis directioni, & correctioni lubelle.

12. Ipsimet Theologi, qui causam Principum adversus Summos Pontifices propugnârunt, non absolute, ac in omni casu potestatem Ecclesiasticam à temporalibus Regum excluderunt, ut animadvertere licet in illis ipsis opusculis, quæ nuper in lucem revocata sunt sub titulo. *Vindiciæ doctrinæ Majorum, &c.* de quibus in libro nono. Nam author quæstionis disputatæ, quæ illic Ægidio Romano, Archiepiscopo Bituricensi tribuitur art. 4. sic scribit; Causæ mixtæ sunt causæ temporales, quæ connexionem quandam habent cum spiritualibus: sicut causa secularis, quæ de se temporalis est, connexionem potest habere cum juramento, vel pacto; sicut patet de dissensione motâ inter Reges Franciæ & Angliæ super Comitatu piccardiensi: Papa, quia non poterat directe cognoscere de causa seculari, indirectè ratione juramenti, vel pacti introrsit se de illa, Extravag. De judicijs, cap. Novit. ubi dicit Hostiensis in Glossa super verbo de feudo; Non intendimus cognoscere de feudo, sed tantum ratione pacti, inducendò illum ad penitentiam, quia illam non potest agere, nisi satisfaciat. Item causa dotis per se temporalis est, & ad secularem iudicem pertinet, si de ipsa tantum agitur: tamen quando iudex Ecclesiasticus cognoscit principaliter de matrimonio, si incidat causa dotis tanquam accessoria, cognoscet de illa, sicut de principali, cui est annexa, ut patet Extravag. De donation. inter virum & uxorem, cap. De prudentia. Vbi dicit Glossa. Quia si non est matrimonium, neque dos, & ita dos accedit matrimonio: ideo qui cognoscit de principali, debet cognoscere de accessorio, ut habetur Extravag. De officio delegati, cap. Præterea, & cap. Prudentiam. Sic etiam de hereditate cognoscit iudex Ecclesiasticus ratione incidentis. Extravag. Qui filij sunt legitimi, cap. Per tuas, & cap. Ex tenore. Alij sunt plures casus speciales,

in quibus iudex Ecclesiasticus cognoscit de temporalibus, quos enumerat Hostiensis. In Glossa Extravag. De Judicijs, cap. Novit. Sic ergo regulariter verum est, quod de causis merè spiritualibus solus Papa, & alij iudices Ecclesiastici habent cognoscere: de causis verò merè temporalibus habent cognoscere Reges, Imperatores, & alij iudices seculares. Et sic Rex Franciæ secundum jura non subest Summo Pontifici, nec ei tenetur respondere de feudo suo; potest tamen ei subjacere incidenter, & casualiter, ratione connexionis alicujus causæ spiritualis, sicut habetur Extravag. De judicijs, cap. Novit. & Extravag. Qui filij sunt legitimi, cap. Per venerabilem.

14. Joannes de Parisijs, quem Cæsar Egallius Bulaus in hist. univers. Paris. tom. 4. ad Annum 1303. pag. 61. dicit scripsisse pro Philippo IV. Rege Francorum adversus Bonifacium VIII. Papam, quantumvis Principibus faveat in tractatu de potestate Regia, & Papali, non potuit tamen aliquam in eos potestatem Pontificis non reservare his verbis cap. 14. Si esset hæreticus, & incorrigibilis, & contemptor Ecclesiæ censura, posset Papa aliquid facere in populo, unde privaretur ille seculari honore, & deponeretur à populo. Et hoc faceret Papa in crimine Ecclesiastico, cujus cognitio ad ipsum pertinet, excommunicando scilicet omnes, qui ei, ut Domino, obedirent; & sic populus eum deponeret, & Papa per accidens. Auctoris tractatus de utraque potestate seculari, & Ecclesiastica; qui Somnium Viridary inscribitur, verba inferius §. 3. n. 94. referemus.

15. Joannes Gersonius Doctor, & Cancellarius Parisiensis tract. de potest. Eccles. considerat. 12. Potestas Ecclesiastica Papalis, inquit, non ita habet dominia, & jura terreni simul, & celestis Imperij, quod possit ad libitum suum de bonis Clericorum, & multò minùs laicorum disponere, quamvis concedi debeat, quod habet in eis dominium quoddam regitivum, directivum, regulativum, & ordinativum. Et infra. Postremò suis terminis ita potestas Ecclesiastica se coercet, ut meminerit, potestatem secularem etiam apud infideles suâ habere propria jura, suas dignitates, suas leges, sua judicia, de quibus occupare se Ecclesiæ potestas non presumat, vel usurpet, nisi dum redundat abusus potestatis secularis in impugnationem fidei, & blasphemiam Creatoris, & in manifestam Ecclesiasticæ potestatis injuriam; tunc enim attendere convenit ultimam hujus considerationis 12. particulam, quod in his Ecclesiastica potestas habet dominium quoddam regitivum, ordinativum, & regulativum.

16. Jacobus Almain Doctor Parisiensis Ludovici XII. Regis Franciæ, juxta Richerium defensor tract. de potestate Ecclesiastica & Laicæ cap. 9. Non dedit (Deus) potestatem (Petro) Laicos suis proprietatibus, & dominij privandi, nisi in casu, si contingeret, Principem secularem abuti re suâ in perniciem Christianitatis, vel fidei; ita quod ille abusus esset in maximo nocimento pro consecutione felicitatis æternæ. Non negat, quin in tali casu Papa possit eum deponere, et si alij Doctores hoc negent, qui tamen docent, Papam habere potestatem declarandi, ipsum Principem esse deponendum. Et q. 2. cap. 53. ad

ad caput octavum Guilielmi Occam; Verumtamen, dicit Doct̄or, quòd Papa potest Imperatorem deponere, in duobus casibus. Primus pro crimine purè spirituali, ut est hæresis. Secundus, quando illi, ad quos spectat iure ordinario, sunt negligentes illum deponere. Vnde dicit Doct̄or 3. parte Dial. 2. lib. quòd universaliter, si negligat iudex secularis exercere jurisdictionem laicam, pro loco & tempore devolvitur potestas exercendi ad Iudicem Ecclesiasticum, &c. Resolutio Doct̄oris in hoc argumento est cum apparentia, quòd nunquam potest Papa Principem (seculari suis vassalis) deponere, nisi in duobus casibus prædictis.

17. Ioannes Major Doct̄or Parisiensis alter prædicti Regis ex Richerio defensor in 4. Sent. dist. 24. ad quartum argumentum contra tertiam conclusionem; Si dicatur, quòd habet (Papa) dominium in temporalibus casualiter, & quòd multum potest agere ad depositionem Regum suadendo, consultando, imò alios provocando in eos gladio manuali, quando Reges sunt labefactores fidei, & Republicæ Christianæ totaliter inutiles: hoc mitius ferendum est, & non esset remota opinio à dictis nostris.

His superaddi possent Iuris tum Canonici, tum Civilis Peritorum sententiæ à prædicto Authore adductæ in cap. 9. sed eas reservamus in finem §. 3.

§. II.

Referuntur Adversariorum sententiæ, vna cum responsionibus, & aliquali super eas reflexione.

ARGUMENTUM I.
Adversariorum.

18. EX parte adversà licet 1. argumentari per auctoritates Petri de Marca, & Petri Puteani, qui ad libertates Ecclesiæ Gallicanæ pertinere volunt, ut Rex Franciæ in temporalibus Romano Pontifici non subjaceat, variæque veterum Regum exempla Summis Pontificibus resistendum in rebus ad dominium, aut regimen temporale spectantibus referunt.

Responsio.

19. AD hanc partis adversæ argumentationem ab Authore tract. de Libert. Eccles. Gallicanæ. lib. 3. cap. 8. adductam non tam ibi respondet, quam remittit Lectorem idem Authorem ad suum de Ecclesiæ Gallicanæ libertatibus quartum librum, in quo examinatur prima Cleri Gallicani propositio. Interea prædictus Authorem in præsentem unicè inculcat animadvertendum, Principes, dum Jura sua se tueri possidentur, libertatem quidem Regni obtendisse, non autem libertates Ecclesiæ, sed potius adversus illos has libertates fuisse allegatas: Quando, inquit Gotfridus in opusculo ad Calixtum Papam cap. 6. Ecclesiæ seculari potestatis subicitur, quæ ante domina erat, ancilla efficitur, & quam Christus Dominus dicitur in Cruce, & quasi proprijs manibus de suo sanguine scripsit, chartam Libertatis amittit. Dixerat autem cap. 4. Rex, & Romanus Pontifex cum unus contra alium,

alter pro Regni consuetudine, alter pro Ecclesiæ libertate exigitur, Regnum illam consuetudinem obtinere non potest, nec poterit; & Ecclesiæ suæ libertatis amittit plurimum. Non à Philippo IV. sed à Bonifacio VIII. Ecclesiæ libertas allegabatur. Rex tantum libertatis nomen ad significandam liberationem à iugo Legis Mosaicæ, aut à diabolicâ tyrannide institutum volebat, ideòque illam Laicis cum Ecclesiasticis esse communem.

In alio sensu Reges Galliæ dicuntur à Clero Gallicano libertatum illius Ecclesiæ Protectores, quia scilicet auctoritate Regi impediuntur, vel reparantur injuriæ, quæ à Curia Romana illius Regni Ecclesiæ inferri præpenduntur. Sed quàm duram servitutem induxerit illa libertatis protectio, & jam in primo libro insinuavimus, & adhuc magis demonstrabimus, ubi de appellationibus tanquam ab abusu differemus.

Nuquam autem in antiquis monumentis legitur, Reges Franciæ Protectorum, ac Defensorum Ecclesiæ, vel libertatis Ecclesiasticæ titulo insignitos, quòd Summis Pontificibus resistissent, etiam prætextu amovendæ à Clero Gallicano injuriæ à Curia Romana illata. Rarissima sunt vetera hujusmodi tuitionis exempla, nisi forte aliquando Reges Episcopis, quos diligebant, nomen suum commodaverint, ut Carolus Calvus Hincmaro Rhemensi in virulentis illis ad Hadrianum II. litteris, quæ extant in 2. tom. operum dicti Hincmari sub n. 42. edit. Sirmondi, & in Litteris ad Joannem VII. quæ sunt ibidem n. 47.

Reflexio.

REFLEXIONEM super hisce faciendum, in memoriam revoco, quæ præcedentibus 2. 3. & 4. Disquisitionibus proferebantur Summorum Pontificum, Conciliorumque erga Reges, ac Imperatores auctoritas: unde cuique constare potest, veterum Regum Summis Pontificibus resistendum exempla, si attendatur eorum tandem eventus, non tam memoranda, quàm reprimenda esse ab illis, qui Regum famæ ac honori, publicæque Regnorum utilitati consultum volunt, Quibus insuper opponi possent exempla Summorum quoque Principum, Ecclesiæ in temporalia potestatem agnoscendum, aliàs jam producta, ac discussa.

ARGUMENTUM II.
Adversariorum.

EX parte Adversariorum licet 2. argumentari. Quòd illustri libertatum Ecclesiæ Gallicanæ propugnatrix sit Academia Parisiensis, cujus summa semper extitit in omnibus negotijs Ecclesiasticis auctoritas, & inter cæteras non solum Galliæ, sed totius Europæ Universitates celeberrime semper fuit fama, summaque in propaganda fide, in extirpandis schismatibus, atque componendis controversijs diligentia & industria. Huic schismatis extirpandi desiderium suavit, præponendum esse Summo Pontifici Concilium Oecumenicum, dum quis legitimus esset Pontifex, non constaret. Postea non esse infallibile Pontificis iudicium etiam circa Jus Divinum, & Ecclesiasticum, à multis ejus alumnis assertum est.

Cum

Cum vel Pontifices, vel Pseudopontifices exactionibus, vel reservationibus Ecclesiam Gallicanam opprimerent, Universitas Studij Parisiensis & quantum potuit, resistit, ac Senatus potestatem implorandam duxit, atque hinc evenit, ut paulatim Magistratus seculares eorum & negotiorum ferè omnium Ecclesiasticorum iudicium sub prætextu conservandæ libertatis, corrigendi abusûs, tuendæ possessionis usurpaverint.

Responsio.

24. Ad hanc argumentationem responsionis loco hic reponendum videtur, quod dictus Author tract. de libert. Eccles. Gallicana cit. cap. 2. n. 9. adfert: Absit, inquit, à me, ut florentissimæ illius Academiæ famæ aliquid detractum velim, quippe qui sciam, quantum doctrinâ suâ Christianæ Republicæ conferat, tamen dissimulari non potest, celeberrimam illam Academiam ad Principum voluntatem nimium aliquando deflexisse. Id sateri videtur etiam Casar Egassius Bulaeus in historia Universitatis Parisiensis tom. 4. ad annum 1379. tempore schismatis accidisse. Nam licet electio Urbani VI. magis canonica videretur, ejusque partes, secuta primam fuisse, tamen ad Clementem VII. accessit, eò quod Rex Carolus V. & Regni Magnates ejus partes amplexi fuissent. Fatendum tamen est, inquit Bulaeus, plus ipsam Gallicani Status intuitu adductam, quam causæ Clementinæ bonitate convictam consensisse, futuramque fuisse neutrius partis, si Respublica id ferre potuisset, cuius interest, in his præsertim rebus, in quibus de Religione agitur, habere consensum saltem publicum, si non animorum. Papæ iudicium infallibile non esse, tunc facultas Parisiensis decrevit, cum Reges à Romano Pontifice dissiderent. Quâ in re Principum potentissimorum, ac præsentium, desiderio aliquid concessum est.

25. Ne absint fortassis proprii honoris, & utilitatis studium à posterioribus Doctorum deliberationibus. Præmo infallibile Papæ iudicium, sibi injuriosum declarant in censurâ Amadei Guimany Anno 1667. quasi non pari ratione possent Oecumenicorum Conciliorum infallibilitatem suæ injuriæ adscribere. Nec in causis Fidei & Religionis Iudices à Deo instituti sunt, sed Consultores tantum adhibiti Doctores, Episcopali charactere non illustrati, & à Summis Pontificibus, sicut à Concilio Oecumenico perinde consulti possunt in difficultatibus, quæ studium & animi perspicaciam desiderant.

26. In Beneficij laborabant illi, ut arbitror, pro Dei honore, & Ecclesiæ utilitate, suspectus nihilominus erat illorum zelus, cum ea suis conferri curabant, quâ in re coacti sunt agnoscere scrupulosam Canonum observantiam aliquando Ecclesiæ obesse. Beneficiorum enim dispensationem liberam Episcopis dimitti, quibus ex iure communi competit, tam agrè tulerunt, ut à lectionibus cessaverint, do. nec illa libertas antiquis Canonibus confirmata abrogaretur. Eodem anno, inquit Bulaeus supra citatus ad 1399. per totam Quadragesimam cessatum est à lectionibus in Universitate, teste Iovanne Iuvenale de Vrsinis, propterea, quod edito Regio redita fuerat Ordinarij omnimoda Beneficiorum Ecclesiasticorum dispositio & dispensatio. Videbat

Universitas Prælatorum in distribuendis Beneficij iniustitiam: experta autem antea fuerat Universitas eos famulis, & famulorum amicis ea conferre solitos potius, quam doctis & litteratis. Quæ res plurimas turbas excitasset inter partes, nisi satisfactum fuisset Universitati.

27. Unde patet, quam incongruè libertates Ecclesiæ Gallicanæ in ihibata antiquorum Canonum custodia, eorumque adversus Summum Pontificem propagatione collocentur: quandoquidem Universitas Parisiensis antiquis Canonibus Beneficiorum colationes Episcopis adscribentibus derogandum censebat, urgebatque, teste eodem Bulaeo, ut illa collatio Summi Pontifici reservaretur, quem sperabat æquus illa dispensaturum. Sunt alia quam plurima in historia prædicta, ex quibus constat, Universitatem Parisiensem in suum commodum Canonibus per privilegia derogari, à Summis Pontificibus impetrasse.

Reflexio.

28. Super hisce reflexionem faciendò, constat Equidem, Universitati Parisiensi, in asserendâ Concilij supra Papam superioritate Authorem fuisse eisdem Cancellarium Ioannem Gersonium, de quo in sequenti articulo disseremus. Quo tamen minime obstante, idem Gersonius par. 4. ferm. de pace & unitate Græcorum confid. 5. profiteretur indirectam, Ecclesiæ publicâ necessitate id exigente, Summi Pontificis supra Reges potestatem: Homines, inquit, per hoc, quod unicum principale Caput habent, ad tenendos ipsos tam in bonitate voluntatis, quam bonitate morali, & spirituali, convenientius & divinius se hoc modo in unitate tenent. Nec est ullo modo in præiudicium cuiuscunque dominij temporalis, vel spiritualis sive Regum, sive Prælatorum. Hic sunt duo extremi errores, dicunt aliqui, homines Ecclesiasticos, Papam, vel alios non posse ullam tenere temporalitatem, vel jurisdictionem; alij dicunt, terrenos Dominos nullum profusum jus habere in temporalibus, sed hoc verum non est, nec dicere oportet, omnes Reges, vel Principes hereditatem eorum, vel terram tenere à Papa, ut Papæ habeat superioritatem Civilem & Iuridicam super omnes, quemadmodum imponunt aliqui Beneficio VII. Omnes tamen homines, Principes, & alij subjectionem habent ad Papam, in quantum eorum jurisdictionibus, temporalitate, & Dominio abuti velent contra legem Divinam & naturalem, & potest superioritas illa nominari potestas directiva, & ordinativa potius, quam Civilis, vel iuridica. Ab hac igitur sapientiâ & doctrinâ præclarissimi sui Cancellarij Gersonis haud alienam credimus Academiam, seu Universitatem Parisiensem.

ARGUMENTUM III.
Adversariorum.

29. EX parte adversa licet 3. argumentari. Post Gersonium, schisma inter Eugenium IV. & Concilium Basileense occasionem præbuit Scholæ Parisiensi se se in celebris illius Cancellarij doctrinâ firmandi, ac nonnullis Doctoribus pro eâ scribendi. Deinde ortu diludio inter Julium II. Summum Pontificem

cem, & Ludovicum XII. Franciæ Regem, Ioannes Major, & Iacobus Almain in Ludovici defensionem eandem doctrinam adhibuerunt, eam ferè seditam initio huius sæculi suscitavit Edmundus Richerius, alij identidem promoverunt, donec Illustrissimi Præsules Parisijs congregati suâ declaratione, ac Regis brachio adversus renitentes invocato, eam ita stabilire conati sunt, ut ab eâ nemo dissentire auderet, & ex modernis, alijs eam profitentibus, alijs impugnare non audentibus, ad poteros tanquam in dubitata transmitteretur.

Responso.

30. **R**esponsois loco possunt super hac rationatione reponi, quæ præactas Author cit. lib. 3. cap. 10. à n. 2. digessit: Nunquam, inquit, defuerunt in Galliâ, nec in ipsa quidem Scholâ Parisiensi, qui Summi Pontificis causam tueverunt: & quæ veritatis vis est, sperandum est, non desere, qui absque præiudicio, & privato affectu de rebus iudicent, & contemptis pollicitationibus, & minis, quod sentiunt, liberè promant.
31. Non est autem hic de singulis dicendum, qui prædictam doctrinam vel propugnârunt, vel impugnârunt. Cùm enim ejus defensorum opuscula collegerit in suis vindictijs Edmundus Richerius, illa simul cum ejus libello de potestate Ecclesiasticâ, & politicâ in libro nostro octavo recensebimus: eorum autem, qui contra senserunt, testimonia circa quàmlibet propositionem referemus.
32. Sed non idem fuit omnium illius doctrinæ propugnatorum aut scopus, aut affectus. Quidam enim, alijs modestius, Patronorum tantum, seu Advocatorum personam sustinuerunt. Quidam nebulonum more pacem turbare studebant: alij injuriam sibi, ut putabant, illatam ulciscentes, dolorem hâc ratione lenire conati sunt: alij vel eximij ingenij laudem, vel præmium aucupati sunt; alij, ut credere par est, putabant, obsequium se præstare Deo, ac veritati testimonium perhibere. Quæ autem cuiusque mens fuerit, Deus scit. Nobis iudicare non licet, nisi quantum eorum verba & stylus significant.
33. Ne quis autem putet, nos temerè dixisse, aliquos eam in partem pravo affectu impulsos, præmittendum est, quod scribit Henricus Spondanus ad annum 1627. num. 2. occasione censuræ libri Antonij Santarelli. Cæterum, inquit, quoniam hæc Doctorum Sorbonicorum diffidia non aliunde procedebant, quàm ex occultis schismatis seminibus, quæ à multis fovebantur; occasione inde sumptâ, Eminentiſſimus pietate, & doctrinâ Franciscus Cardinalis Ruspiscaldus pro suo in conservationem unionis Ecclesiæ, quam isti discerpere studebant, zelo, libellum scripsit in schismaticos, quem Regi dicavit, hortans, ut tanto malo autoritate suâ præverteret.
34. Sed ad Richerium. Prodiit anno 1611. liber De Ecclesiastica & politica potestate, suppresso Authoris nomine. Die nonâ Mensis Martij proximè sequentis damnatus est à Concilio Provinciæ Senonensis, Præside Illustrissimo

Illustrissimo Cardinali Perronio; Ob multas (verba sunt Decreti) quas continet propositiones, expositiones, & allegationes falsas, erroneas, scandalosas; schismaticas, & ut sonant, hereticas, Simili censurâ notatus est die 24. Mensis Maij etiam proximè sequentis à Concilio Provinciali Aquisiensi, scilicet ut continens propositiones, allegationes, & doctrinas falsas, scandalosas, schismaticas, hereticas, & impietatem, gravèque errorem sapientes. Utrumque Decretum refertur à Patre Labbeo tom. ult. Conciliorum.

35. Condemnationem illam narrat Spondanus ad Annum 1612. n. 3. Idèmq; Richerius auctoritate Regiâ, & Decreto Facultatis depositus est à Syndicatu ejusdem Facultatis, quem gerebat. Fuerunt etiam multi, qui contra eundem libellum scripserunt: plenissimè consultavit Andreas Duvalius insignis Doctor Sorbonicus, & Regius Theologiæ Professor in Universitate Parisiensi primarius; hanc tamen propterea cessante Richerio à suis molitionibus, quibus multos alios in suas partes allegit, cum vehemènti suspitione Schismatis. Illius libelli præcipuum fundamentum contutavit validissime doctissimus Pater Petavius Aurelianensis è Societate Iesu Theologicorum Dogmatum tom. 3. lib. 13. cap. 14. 15. 16.

Fuit etiam Romæ damnatus Richerij libellus, primùm sine nomine Authoris, dein de non innotato Authore, ut videre est in Decreto sacre Congregationis Indicis 2. Febr. anno 1622.

37. Illustrissimus Cardinalis Perronius in eâ, quam habuit ad tres Ordines Regni Franciæ anno 1614. oratione; tacito Richerij nomine, illius consilium in curandâ novâ operum Gersonij, in ejus effigie cum elogijs, & inscriptionibus editione, detegit, quod scilicet Gersonius adversus Romanum Pontificem scripsisse videretur. Licet enim, ut diximus, Cardinalis Perronius de industria Richerij nomen subtraheret, prodiit se ipsemet Richerius in suarum Vindiciarum præfatione ad Lectorem his verbis: Cardinalis Perronius eidem (Richerio) in Conventu trium Ordinum Regni Galliarum Anno 1615. grandi vitio dederit, quod Joannis Gersonij Doctoris Christianissimi opera de integro novis typis excudi procurasset anno 1606. Tot sunt in Gersonij vitâ ejus operibus editionis prædictæ præfixâ, sententiæ in alijs Richerij operibus isdem verbis repetitæ, ut tacente etiam Richerio, stylus ipse satis eum indicasset.

38. Accusat autem Illustrissimus Purpuratus eum, vel eos (loquitur enim in numero plurali, fortè ut invidiam minuat) qui Gersonij opera de integro novis typis excudi procuraverant, quod Authores deinde fuerint propositionis illius, contra quam tum perorabat, quæque Romano Pontifici omnem prorsus jurisdictionem tum directam, tum indirectam in temporalia Regum adimebat; cùm antea, scilicet tempore Henrici III. Franciæ Regis, quando bellis civilibus flagrabat Gallia, ipsi quasi antesignani, aut potius faces extitissent seditiosæ doctrinæ, quam adversus Regem defendebant, & vulgabant in thesibus disputatis ac typis excusis. Ex quibus thesibus duas istas refert; Certissimum est, Comitissâ, seu Esâ,

tus de jure Divino, ac naturali Regibus esse superiores. Licetum fuit cunctis Franciæ propolis, arma capere adversus tyrannum, quo nomine intelligebant Henricum III. Addit autem prædictus Cardinalis, putasse illos, culpam posse diluere, si ad alteram partem, & quidem extremam se transferentes, in Summum Pontificem thylum converterent, ac decertarent.

39. Qua in re, subjungit idem Cardinalis, quoniam cum hostibus Ecclesiæ consentiebant, aut saltem propè ad illos accedebant, multos nacti sunt adjuutores, ac fautores, à quibus inducti sunt, ad emittenda, prætextu obsequij Regi præstandi, schismatis semina. Unde constiat, quàm parum famæ suæ consulant, qui à Richetio præsidium accerunt.

Reflexio.

40. Reflexionem super hisce faciendo, ea, quæ Concilij erga Papam superioritatis punctum spectant, reservabimus in proximè sequentem articulum. Interea in hujus Disquisitionis §. 1. à n. 7. quàmplures videre licet Doctores Gallos, qui Papæ supra Reges auctoritatem egregiè defendebant, ad quos Lectorem remittimus. quosque in sequentibus paragraphis adduxerimus, plures è Gallia etiam oriundorum Doctorum pro eâ propositione stantium auctoritates. Inter quos pro hac vice audire lubeat sanctum Bernardum in Burgundicâ Galliâ natum, & Abbatem Clavallentem, qui præter testimonium dicto §. 7. n. 2. allatum lib. 7. de considerat. cap. 6. ita scribit: *Mibi non videtur bonus æstimator rerum, qui indignum putat Apostolis, seu Apostolicis viris, non judicare de talibus (causis temporalibus) quibus datum est judicium in majora. Quid ut contemnant de terrenis possessiunculis hominem judicare, qui & Angelos judicabunt? Habent hæc infirma & terrena iudices suos & Reges Principes terræ, quid fines alios invaditis? Quid salcem in alienam messem extenditis? Non quia indigni vos, sed quia indignum vobis, talibus insistere: quippe potioribus occupatis. Denique ubi necessitas exigit, audi, quid sentiat, non ego, sed Apostolus: Si enim in vobis judicabitur hic mundus, indigni estis, qui de minimis judicetis? Ecce igitur, Ecclesiasticæ super causas temporales auctoritatis etiam judicariæ in casibus necessitatis extensionem ab hoc Ecclesiæ Gallicanæ lumine ex ipsomet etiam Apostolo comprobata.*

ARGUMENTUM IV.

Adversariorum.

41. EX parte adversa videtur 4. argui posse à Conventûs Parisiensis quatuor propositiones illas, de quibus hic agitur, circa Pontificiam potestatem sancientis auctoritate, in quo Cœtu Galliarum Antistites emphaticè contestati sunt suam Sedî Apostolicæ debitam observantiam, nec proinde in eo videntur habendi censu, ac si per pravam erga Summos Pontifices affectionem se reddidissent indignos, quibus crederetur. Execrantur enim vel maximè illos, qui Ecclesiæ Gallicanæ libertatum obtentu, Primatum B. Petri, ejusque successorum Romanorum Pon-

tificum à Christo institutum, usque debitam ab omnibus Christianis obedientiam, Sedisque Apostolicæ, in quâ fides prædicatur, & unitas Ecclesiæ servatur, reverendam omnibus Gentibus Majestatem innuere non verentur.

Responsio.

AD hanc adversæ partis argumentationem sæpe dictus Author tract. de libert. Eccles. Gallic. lib. 3. cap. 13. n. 7. respondet in hæc verba. Mirum videri non debet, si hæretici potestatem Summi Pontificis invidiosam & gravem Regibus ac populis ostendent, cum capitalissimi illius hostes sint, & paratiores ad dimittendam Religionis observantiam, quàm ad deponendum erga Ecclesiasticam Monarchiam, odium. Sed mirum est, Catholicos Præsules in deprimendâ potestate Pontificiâ hæreticis excusationem lubministrare. At numquid satis aperte declararunt hæretici, quàm essent etiam civilis Monarchiæ impatientes? Quis credat, eos vero erga Principes sæculares studio adduci ad ferendam graviter Ecclesiæ in Reges jurisdictionem. Num æquiores erga Summum Pontificem, aut Principibus obedientiores fore, sperandum est, si, ut eis prætextus ille præripiatur, Reges Ecclesiasticæ potestati subtrahantur? Ne illi utramque potestatem impatienter ferunt, & si sæcularis jugum excutere perinde illis facile esset, Ecclesiasticæ ope libenter uterentur, eamque tunc, utpote minùs gravem, magis extollerent.

Reflexio.

REFLEXIONEM super istâ responsione faciendo, opportunissimum occurrit mihi dicti Authoris dissertatio ulterior, ibi n. 8. rem hanc ita prosequentis. Dubitari posse, ait, in primis, an legitima fuerit Illustrissimorum Antistitum Gallicanorum congregatio, quandoquidem se mandato Regio congregatos profiterentur, nullâ Ecclesiasticæ potestatis factâ mentione. Equidem si auctoritas aliqua requiritur in convocante Cœtu, necesse est, ut ille superior sit, habitâ ratione non solum personarum, sed etiam negotiorum in Cœtu tractandorum. Non concederetur Episcopo potestas convocandorum Comitiorum ad expedienda negotia politica, sine auctoritate Principis, vel tum, vel jam olim concessâ. Dum ergo congregandi sunt Episcopi ad definendas controversias Ecclesiasticas, non sufficit auctoritas Regis, cum in hujusmodi rebus, Episcopis ipse, non ei Episcopi subsint.

Ut igitur Antistitum Gallicorum decreta universos Regni fideles obligarent, cum nullus inter eos cæteris omnibus superior sit, non sufficeret, ut Regio mandato convenissent, sed saltem ad ligandos illos, qui vel non omnino, vel liberum consensum non præstitissent, requireretur consensus Summi Pontificis, quem tum Ecclesiæ universæ Caput esse, sine hæresi negari non potest, tum totius Occidentis singula em Patriarcham, ipsa etiam Gallia fatetur.

O 3

Id

Authoritas
cathedra
apostolica
GVI
18.

45. Id suadent plurima antiquitatis monimenta, præsertim facultates à Summis Pontificibus, Vicarijs Apostolicis, ad congreganda Concilia ex universâ Gallia concessa; Legati frequenter missi, &c. Id etiam aperte declaravit Nicolaus I. in Concilio Romano anno 867. scilicet *Concilium generale* (de Concilio Episcoporum Gallicanorum intelligebat, & loquebatur) *sinè Apostolicæ Sedis præcepto, nulli fas esse vocandi.*

46. Multa objecta sunt à Vicario generali Diocæsis Appamienfis adversus Cœtum Parisiensem, quæ illegitimum esse comprobarent. præcipuè, quod ademptâ Concilijs Provincialibus libertate, eos eligendi, qui ad Comitia generalia deputandi erant, ab eorum, qui à Curia præscripti fuerant, deputatione Electores abstinere ausi non fuerint; videntes scilicet, severe habitos, qui Curia desiderijs non acquieverant in negotio, cujus potissimum causa congregandus erat ille cœtus. *Secundò*, quod contra jus exclusi fuissent aliqui à Comitij Provincialibus, quos Curia metuerat liberè pro Ecclesiæ juribus vota sua deprompturos. *Tertiò*, quod iustus de causis ipse Vicarius Generalis illius Cœtus Congregationi sese opposuisset, Sedemque Apostolicam appellasset.

47. Hæc, & fama publica suadent, Curiam, & Aulicos præcipuas habuisse partes in hoc Cœtu, ex quo Decretorum ejus autoritas plurimum notat, etiamsi aliorum Ecclesiasticorum virorum illius Regni consensus accederet. Quis enim nesciat, quàm paucorum sit perseverantia & constantia adversus potentiam sæcularem? Philippum IV. adversus Bonifacium Octavum egregie defendisse, sibi visus est Petrus Puteanus, congestis plurimis instrumentis, quibus totum ferè Regnum illius Principis appellationibus & protestationibus adhæsisse perhibetur: cum hinc potius manifestum fiat, non ratione simul omnes, sed metu successivè, prout deficiebat animus, Regis partes secutos, quod etiam confirmant Historici.

48. Verùm, cum potuerit Rex Episcopos convocare, non quidem ut Concilium constitueret, sed ut consilium peteret, imò potuerint, sicut seorsim singula Concilia Provincialia congregari à proprijs Metropolitanis, ita & simul plura Concilia Provincialia, vel ad Regis invitationem, uti loquebatur Concilium Parisiense Anno 557. vel ex communi consensu, convenire, ut diligentius & maturius res discuterentur, non tantoperè laborandum est in inquirendo; *An legitime congregati sint Archiepiscopi, & Episcopi? quàm utrùm negotia, quæ deservierunt, ejusmodi sint, ut de illis judicium ferre potuerit etiam legitimum Concilium Nationale? nec non; Utrùm verum ac justum sit eorum judicium?*

CONCLUSIO.

49. **P**ropositio, omnimodam supra Reges autoritatem etiam coercitivam Ecclesiæ, seu Summo Pontifici adimens, minimè favor, sed plurimum officit Libertati Ecclesiæ Gallicanæ.

Explicatur. Ansam & occasionem huic conclusioni dederunt, quòd, uti ex antecedentibus constat, moderni Cleri Gallicani superius allatæ propositiones prætendantur, esse quoddam quasi scutum inexpugnabile ad propugnandam & conservandam eam libertatem. Hæc de causâ operæpretium est visum, prælibare; *In quo consistat illius libertatis ratio? Ecclesiæ nomine sub eâ prætensâ Ecclesiæ Gallicanæ libertate, haudquaquam intelligi universalem Laicorum æquè, ac Clericorum Cœtum, sed unice comprehendit statum Clericalem, constat ex epistolâ Bolqueti Episcopi Montispelesulani ad Stephanum Baluzium datâ, & insertâ libris Dom. de Marca de concordia Sacerdotij & Imperij, ubi post alia sic habetur: Alia est significatio Ecclesiæ, dum fideles omnes complectitur, ut & libertatis, quâ singulos fonte Baptismatis renatos Christus donavit: alia Ecclesiæ, quæ etiam apud omnes scriptores solum Clericalem Ordinem, ut & libertatis, quæ Ius & facultatem, seu potestatem universam regendâ Ecclesiam Sacerdotali Ordini, in primis Petri Apostolorum Coriphæi successoribus, Divinâ constitutione, traditâ comprehendit.*

Libertatem Statûs Clericalis universaliter sumpti optimè describit S. Antoninus 3. p. tit. 2. cap. 3. quòd. *Immunitas Ecclesiæ sit Privilegium libertatis, vel rerum, vel personarum ad eam pertinentium.* Restringendo autem hujusmodi libertatem ad Gallia Regni nationalem Ecclesiam, ejusque statum Clericalem, Petrus Pithæus in libello les libertez de l'Eglise Gallicane videtur Ecclesiæ Gallicanæ libertatem huic verbis complexam asseruisse: *Esse Papa, iniquiens, in rebus spiritualibus supremus agnoscatur, tamen in Franciâ potestas absoluta & indefinita locum non habet: sed cohibetur & limitatur Canonibus, & Regulis antiquorum Conciliorum Ecclesiæ, in hoc regno receptorum. Et in hoc maximè consistit libertas Ecclesiæ Gallicanæ.*

Huic consonat, quod Christophorus Justellus in epist. ad Leschasserium Codici Canonum Ecclesiæ universæ per ipsum edito præfixâ disserit: *Vetus est, inquit, in Senatu Parisiensi sententia, illam libertatem, quatuor primis Concilijs Occumenicis, & ijs, quæ ab illis confirmata sunt, contineri.* Et ea, quæ contra sunt, præcipuas appellationibus ijs causas præbere, quæ velut ab abusu interponuntur.

Has Ecclesiæ Gallicanæ libertates descripsit, & in brevem summam contraxit Petrus de Marca lib. 3. de concord. cap. 1. n. 7. Patet, inquit, vera & genuina definitio hujus libertatis ex sensu Ecclesiæ Gallicanæ, ut sit nempe usus antiqui Juris communis. Harum igitur libertatis ab Ecclesiâ Gallicanâ prætensæ descriptionum accuratiore discussione rejectâ in tertium operis nostri articulum: in præsentî unice expendemus; *An Regum ab Occumenicâ Pape auctoritate asserta immunitas, sit conveniens modum, ad tuendam illam Ecclesiæ Gallicanæ libertatem?*

* *

*

PRO-

PROBATIO I.

In qua fit refutatio primi Adversariorum argumenti.

53. Quandoquidem Petrus de Marcâ, & Petrus Puteanus inducantur asseruisse, ad libertatem Ecclesiæ Gallicanæ pertinere, ut Rex Franciæ in temporalibus Romano Pontifici non subiaceat. Idcirco sciscitor ex illis; an huic libertati conveniat, ut, si Rex quispiam (quod tamen de moderno Christianissimo Rege pronunciare, summum nefas dixerim) adversus sacrorum antiquorum primævæ potissimum Ecclesiæ, Conciliorum, atque Canonum ab Ecclesiâ Gallicanâ concorditer receptorum decreta, ne dicam, dogmata, ex sua ab Ecclesiastica autoritate in temporalibus immunitatis prætextu, agere pertentaret, quomodo Ecclesiæ Gallicanæ super Concilijs Oecumenicis, & ijs, quæ ab illis confirmata fuerunt, nec non antiquis in Galliæ Regno receptis sanctionibus Canonicis, imò univèrso jure antiquo fundata libertas defendat, ac conservari valeat, ubi neque Politici Ordinis Rege superior extaret, neque Ecclesiastica autoritas super Reges non protensa, prævalere jam posset adversus Oecumenicorum Conciliorum, sacrorum Canonicarum Sanctionum, & quorumvis jurium Ecclesiasticorum violationes ac temerationes extremam etiam Ecclesiæ Gallicanæ ruinam minitantes?

54. Dicit forsan aliquis, Regum ab Ecclesiastica, seu Pontificiâ jurisdictione immunitatem restringi ad sola temporalia: illas verò Jurium Ecclesiasticorum temerationes esse intra spheram causarum spiritualium, super quibus Rex nihil habet autoritatis. At esto, Regi denegari autoritatem super causis spiritualibus, sicque adeo Conciliorum Oecumenicorum, sacrorumque Canonum sanctionibus, ac juribus Ecclesiasticis: ubi tamen hiæ non tantum immisceret se Rex, sed autoritatem etiam sibi arrogaret, infringendi ea jura Regiæ potestati minimè subjecta, integra maneret illa quæstio; *A quonam tunc cohiberi & coerceri valeret?* nisi saltem pro tali temerationis jurium Ecclesiasticorum, ac usurpatæ Jurisdictionis casu in rebus Ecclesiasticis, causisque propriè, ac merè spiritualibus super ipsum extendi posset Ecclesiastica, supremæ præsertim, autoritatis virga correctoria & coercitiva per Christum Ecclesiæ collata respectu omnis peccati, à quovis sanctæ fidelium communionis consorte fratre patrati.

55. Sed quid, si Rex suam in infringendis juribus Ecclesiasticis, super quibus specificè prætenditur fundata Ecclesiæ Gallicanæ libertas, arrogantiam & proterviam tutari conetur ipso etiam gladij temporalis in Laicos sacrorum Conciliorum ex fidei sanctæ vigore Zelatores, ne dicam, in Ecclesiasticos exercendi rigore? Num in hoc casu negaveris, usum gladij Regij esse quid temporale, sed supervestiri spirituali quâpiam moralitate ad Ecclesiasticæ potestatis forum spectante? Si hoc asse-

rare, luberet seu Petro de Marcâ, seu Petro Puteano; facile conveniret nobiscum, utpotè qui autoritatem Pontificiam ita circumscribimus spherâ moralitatis spiritualis, Regno cælorum tum militanti, tum triumphanti commensurata, ut ejus super temporalia extensionem minimè admittamus, nisi quatenus ista sunt supervestita quâpiam spirituali ad supernaturalis ordinis, seu deordinationis lineam spectatâ moralitate. In statu autem præsuppositæ quæstionis, tam Regi illæ jurium Ecclesiasticorum temerationes, quàm harum congruè à sanctionibus Canonicis præscriptæ, Ecclesiæque Clavium potestati proportionatæ coercitiones, meritò eoque protendantur, quousque se superextendit *moralitatis spiritualis* spherâ per Christum protensa super quodcunque, quod in terris morale est ad Regnum cælorum ordinabile. Hæc igitur unica via est, integra & illata conservandi ac tutandi antiquâ Ecclesiastica, in ipso etiam Dei verbo contenta Iura, super quibus, præacti Gallici Doctores ajunt, fundari libertatem Gallicanæ Ecclesiæ. Viderint ergo, ne hanc inverlam, ac extremæ ruinæ expositam velint, qui Pontificiæ, seu Ecclesiasticæ super Reges etiam, *indirecte* potestatis spheram negant, protendi ad temporalia, nisi hujus asserti sensum esse velint coarctatum ad temporalia quæ talia, non verò quæ vestira moralitate spirituali, ut sic enim non nisi *materialiter* dici possunt esse temporalia, *formaliter* autem præferunt rationem causæ verè spiritualis.

PROBATIO II.

In quâ refellitur secundum partis adversariæ argumentum.

56. Celeberrimæ Universitati Parisiensi sacrarum disciplinarum Matri meritò deferimus universi, eamque fidei Orthodoxæ propugnatricem perpetuam veneramus. At cum non dubitem, quando Christus Petro, ejusque successoribus Pastoralis Oecumenici Officij *indefinitè*, nullo ex Christianis excepto, erga oves suas commisit potestatem, sub illo munere pastoralis comprehendi etiam Regem, maxime Christianissimum; hinc ab illâ Academiâ edoceri cupio, an non ista super cunctas Christi oves Summi Pontificis potestas Oecumenica, ipsissimis illis Petro prius promissis Ecclesiæ Clavibus sit circumscripta? Quomodo enim hæc Clavium potestas potuisset Petro cum perpetuo ad Ecclesiæ, portis nempe inferi numquam superandæ, statum ordinè, promissa fuisse, nisi Christus eandem voluisset protensam ad Petri successores? Numquid autem illa Clavium potestas eatenus pronuntiatur à Christo, habere ordinem ad Regnum cælorum, idque tum militans, tum triumphans, ut munita sit autoritate ligandi & solvendi quodcunque super terram? Quid ergo sub isto universalily *Quodcunque*, quæ respectum ad cælorum seu triumphans, seu militans regnū habente vocabulo, intelligi potest, nisi quodvis *morale*, ad supernaturale utriusque illius Ecclesiæ finem seu ordnabile, seu ab istâ ordinatione *deficiens*?

ciens? An verò dicere fas esset, Regem Christianissimum ab hoc erga Regnum cælorum ordine exclusum, vel potius illo contentum esse non tantum quoad animam suam, vel etiam quoad spiritualia duntaxat, sed etiam quoad moralitatem suarum publici quoque ac politici Regiminis actionum, imò quoad ipsammet Regiæ dignitatis ad suam Christi charactere insignitam personam, *subjectivam* applicationem? Numquid verò Christus *Matthæi 18.* Ecclesiæ virgam correctoriam, ad Communionis fidelium Ius tollendum extendi aptam, verè que adeò coercitivam super quocunque fratre, sanctæ scilicet fidelium Communionis per Christi saltem characterem *radicaliter* consorti, si peccaverit, stringendam sancivit? Num autem citra injuriam gravissimam dici posset Rex Christianissimus inter hos Christianæ Communionis fratres non esse comprehensus? Num ergo, dum Christus *indefinitè* super omni fratrum communionis Christianæ consortium peccato protendit illam virgam correctoriam, & coercitivam, excipere hinc liceret peccatum Regis, eo ipso, quòd peccatum sit à debita ad Regnum cælorum ordinatione deficiens? Numquid igitur hoc Regis sub istà debita ad Regnum cælorum ordinationis deficientià spectatum, continetur etiam sub illo *quocunque* super terram *moralis*, super quo per Christum est definita Clavium Regni Cælorum potestas solvendi ac ligandi? Numquid ergo, sub isto *Quocunque* omni nodam ad Regnum cælorum ordinabilem, vel ab isto ordine deficientem *moralitatem* complectente, includitur Regiæ quoque potestatis exercitium, ejusque ad hanc personam applicabilitas, quæ superinduens *moralitatem* in Regnum cælorum à Christiano viro ex intrinseco etiam characteris in Baptismate suscepti debito etiam speciali ordinabilem? Quòd si ergo Pontifex Maximus ex Ecclesiæ sanctæ extremâ necessitate super Ius Regiæ Majestatis non quidem *in se formaliter* spectatum, sed quæ huic individua personæ *subjectivè* inexistens, secundum quod superinduit *moralitatis* in Regnum cælorum ordinabilis, sicque adeò *materialiter* duntaxat consideratum, nempe quæ illà *moralitate* ad Ecclesiæ Claves indubitata supervestitum, extendat virgam correctoriam, ipsamque adeò solvendi potestatem; quomodo fieri potest, quòd non *directè* à tali Rege tollatur Ius Regium, utpote quòd respectu ipsius personæ ex tunc ita sit solutum, ut juxta Christi Domini verbum solutio ejusmodi comprobetur in cælo, ac proinde in foro etiam *conscientiæ* debeat rata haberi? Super hisce igitur disquisitionibus meis cuperem à celeberrimâ Parisiensi Academiâ edoceri, certâ erga hanc fidei propugnatricem perpetuam Universitatem fiducia fretus, meos de Pontificia super Reges autoritate sensus ab eâ non fore alienos: quod enim de illo speciali circa Concilij Oecumenici supra Papam autoritatem articulo propugnabat illa præcipua Schola, id à nobis *sequenti articulo* discutietur.

PROBATIO III.

In quâ confutatur *tertium* adversæ partis argumentum.

Missio hîc articulo de Concilij Oecumenici supra Papam autoritate, capere haudquam possum, quâ consequentiâ Clerus Gallicanus ex intentione, *principium* aliquid, *vi cuius tunc esset Ecclesiæ Gallicanæ libertas, statuendi,* sanxerit illam de Pontificiâ potestate super Reges non protensâ propositionem? Quomodo enim quidquam Iuris Ecclesiastici residuum tandem remanere poterit? Dum si Reges ejus facere contendant diminutionem, nullâ jam Ecclesiasticâ autoritate defendi poterit adversus temporalem Regiæ autoritatis gladium? Sed de hoc dicebamus in *precedente primâ probatione.*

PROBATIO IV.

In quâ discutitur autoritas Cœtus Parisiensis super propositionibus præinsinuatæ decernentis.

AUthor *tract. de libert. Ecclesiæ Gallic. lib. 3. cap. 14.* proponit hanc quæstionem; *Vtrum Cœtus Parisiensis potuerit definire quæstiones generales circa potestatem Ecclesiasticam?* Cujus proinde quæstii resolutionem ex eodem Authore proferendam hîc duximus *ibidem*, disserente in hæc verba. Quæ Cœtus Parisiensis declaravit, ejus tunc conditionis, ut, si vera esset Gallorum doctrina de potestate Concilij Oecumenici supra Papam etiam extra casum Schismatis, à Concilio Oecumenico, non autem à Comitibus Cleri Gallicani, vel à Concilio Nationali fuisset determinanda.

Nam agitur de jure non solum Summi Pontificis, sed etiam Concilij Generalis, imò de Ecclesiæ universæ securitate, nempe ad quem pertineat autoritas, Decreta irrevocabilia circa fidem edendi; an potestas Ecclesiastica habeat aliquam potestatem in temporalia Regum, & Principum &c? Quomodo ergo potest Ecclesiæ Gallicana, ubi de fide, de moribus, ac generalibus disciplinæ capitibus est quæstio, sententiam, inauditis etiam partibus, proferre? Numquid causæ istæ inter majores referri non merentur?

Respondent fortassis, se, quod jam à Concilio Constantiensi definitum fuerat, declarasse, ne à fidelibus ignoraretur. Sed primò quoad potestatem Ecclesiæ supra temporalia Principum, Concilium Constantiense contrarium sensit, uti *superius* est monstratum. *Secundò*, quoad autoritatem Concilij supra Summum Pontificem, non solum plurimi Pontifices (quorum fortasse sententia in suspicionem traheretur, licet non minùs suspecti sint Episcopi, cum sibi non quidem divisi, sed conjunctim supremum Pontificem subijcere conantur) sed etiam quàm plurimi Doctores ex universis Ecclesiæ partibus, decreta Concilij Constantiensis de casu schismatis duntaxat interpretantur. An ergo ad Ecclesiam

69. Digna sunt etiam, ut proferantur, quæ S. Antoninus p. 8. Summæ tit. 2. cap. 5. §. 13. dicitur: Imperator, inquit, est Minister Papæ, eo ipso, quod est minister Dei, cuius vices gerit juxta Apostolum ad Romanos 13. Est autem Principalis agentis, eligere Ministros & instrumenta ad suum finem. Unde puto, quod Papa, cum universos fideles in præfenti Ecclesiâ ad pacem habeat ordinare, & ad spirituales finem consequendum dirigere & destinare, justâ causâ & rationabili existente, per se ipsum possit Imperatorem eligere, aut propter eligentium negligentiam & discordiam, aut propter populi Christiani & pacis providentiam, aut propter coercendam hereticorum & paganorum audaciam, & potentiam. Possit enim Papæ, sulcitur esse debet veritate, justitiâ, & equitate: non enim potest adversus veritatem. His conformiter subdit is Ecclesiæ sanctæ Doctor: Potuit enim Papa Electores Imperatoris instituire, & institutos mutare cum causa rationabili: sicut etiam Imperatorem electum potest non confirmare & confirmatum deponere &c. Et infra: Item Papa possit providere de Imperatore per hereditariam successionem, quando videret, populo Christiano pacem dari magis per hereditariam successionem Imperij.

70. Agmen hoc præcipuorum sacræ Theologiæ Doctorum claudit Ioannes Gerson, Universitatis Parisiensis olim Cancellarius, cuius sententiam supra §. 2. n. 28. posuimus ob oculos. Hic satis ergo sit, Auhoris Regalis Sacerdotij cit. §. 16. supra Gersonis placito proferre animadversionem. Nempe hoc præcipuum Academiæ Lutetiæ lumen negare quidem Pontificibus potestatem Iuridicam & Civilem ac Ordinariam respectu Principum secularium, qualem scilicet habet Rex in suos subditos, & Domini directus in Vasallos, concedere tamen subjectionem Principum respectu Papæ, quando Iurisdictionibus, temporalitate, & dominio abutuntur, quam ipse vocat directivam & ordinativam, nos casualem & extraordinariam. Nec enim voluit Gerson pro casu, quando abutuntur, excludere coercitivam, directivam enim non tantum habet Papa, sed Episcopus quilibet, etiam extra casum abusûs, nec aliam potestatem Pontifici negat Gerson, quam illam ordinariam, quam Summo Pontifici etiam extra casum necessitatis alij concedebant. Et ideo Cardinalis Peronius apud Gramondum lib. 1. bist. Gersonem pro hac sententiâ, quam defendimus, laudat.

Reflexio.

71. Reflexionem faciendo super isthac rationatione, in primis occurrit advertendum, quod jam alias monuimus, inscriptum Divi Thomæ librum de Regimine non agnosci genuinum hujus Angelici Doctoris factum. Deinde desideratur, ut ostendatur, ad quæ fidei principia seu proximè, seu remotè reducatur illa Pontificiæ supra Reges potestatis prærogativa deducta ex præfatis sacræ Theologiæ seu Angelicis, seu Seraphicis, seu præcipuâ doctrinæ & sapientiæ laude conspicuis Doctoribus. Quod in probationem primam sequentis conclusionis reservamus.

72. Vnum hic occurrit accuratori discussione dignissimum ex præfatis Gersonis, ne-

gante Pontificis Summi supra Reges superioritatem esse iuridicam; quemadmodum aliqui Bonifacio VIII. impulerunt, præfatis super cunctos Christianos, ipsosque adeo Reges Civilem & Iuridicam Jurisdictionem. De hac Gallis erga Bonifacium VIII. sub Philipo IV. Franciæ Rege ingenti opinione præced. disquis. 2. §. 1. n. 21. egimus, & ostendimus, non tam solido fundamento, quam suspitionis fucosam fuisse. Hoc tamen misso, cum idem Gerson Pontificum erga Reges potestatem, quam prius negabat, esse civilem & iuridicam, postea vocet directivam, & ordinativam, sciscitari nunc placeat, an sub istâ directivâ & ordinativâ potestate intelligat comprehensam coercitivâ quoque Jurisdictionis speciem? Moderni namque Pseudoreformatores prætendunt, Deum unicam supremam auctoritatem Civilem jure gladij armatam, Magistratui politico inexistentem instituisse potestatem, cuius Jurisdictioni omnis anima juxta Apostolum Rom. 13. sit subiecta? Hoc à mente Gersonis prorsus alienum esse, patet ex ejusdem præfatis sententiâ, magisque patebit infra ex hujus accuratori discussione. At neque ista Neotericorum doctrina cohæret cum sacris Litteris. Si namque Deus unicam autoritativam, eamque Civilem Magistratui politico duntaxat inexistentem, jure gladij armatam potestatem instituisset, quomodo jam subsisteret illud Deuter. 17. effatum Divinum: Qui superbiert, nolens obedire sacerdotis Imperio &c. moriatur.

Objectio.

73. Ex parte adversâ excipitur. Hanc sacerdotis potestatem non fuisse supremam, debuisseque Judicis accedere decretum, ut morte dignus esset, qui non obedierit.

Responsio.

74. Huic objectioni oppositum est, quod cit. Deuter. 17. cap. supremo Mosaicæ legis sacerdoti tribuatur potestas tali cum autoritate in dubijs interpretandi leges judiciales, ut ejus sententiæ standum fuerit, debueritque Judex decretum, seu iudicium suum huic Sacerdotis sententiæ conformare, reusque adeo pronuntietur, qui sacerdotis imperio & decreto judicis volebat obedire. Ex quibus evincitur, Divinam ordinationem duo genera imperij distinxisse, alterum in Divinæ legis interpretatione, alterum in legis Divinæ sic declaratæ ad decretum ex eâ formandum applicatione consistentis. Et quidem prius ejus erat autoritatis, ut Judex civilis debuisset eidem subiectus esse, atque adeo oportet, eam sacerdotis sententiâ fuisse supremam, nec proinde subditam civili architectonica potestati, atque adeo hanc non absolutè, sed in suo duntaxat Foro civili supremam fuisse.

75. Quando igitur Rom. 13. v. 1. item Tit. 3. v. 1. Petri 2. v. 13. præcipitur, ut omnis anima sublimioribus potestatibus sit subdita, id de potestate civili locum habet non absolutè, sed in sensu accommodo, inter limites nempe fori Civilis ac Politici. Si namque in legis Mosaicæ statuta præfatis

præter Civilem ac Politicum Magistratum fuit Divinitus institutum supremum pro populo Israelitico sacerdotium, cum potestate gubernandi ea, quæ spectabant ad res sacras, & dubiorum circa legem, & causarum judicia occurrentium declarationem, cur non æquè, imò magis in statu Evangelij dicatur præter supremam Politicæ auctoritatis Magistratum, extraneæ sacerdotem supremum, cui in univèrsis causis Ecclesiasticis sit suprema jurisdictionis auctoritas? Id profectò probat tum luminis naturalis, ac supernaturalis Fidei differentia, cui utrique responderet suum proportionatum regimen, tum aperta Christi Domini ordinatio, Oecumenicum Pastorem, cum indefinitè in tali etiam Foro, ligandi & solvendi potestate, pro legis Evangelicæ iatu instituentis.

76. Quibus sic ponderatis, jam facile est, Gersonis mentem, indagare quoad directivam & ordinativam Summi Pontificis supra Reges auctoritatem, dum ipsemet subdit, omnes homines, etiam Principes habere subjectionem ad Papam, in quantum contra Divinam & naturalem legem abuterentur suâ jurisdictione, temporalitate, & dominio: hæc namque verbis clarè denotatur virga per Christum Matth. 18. erga delinquentes Ecclesiæ, concessa potestatis & correctoria, & eoque coercitive, ut non nisi per processum, quoad juris naturæ solennitates substantiales legitime formatum, privarentur jure Communionis fidelium, cum ulteriori adhuc (ex sacro contextu) ordine ad quodcumque super terram ligandi & solvendi potestatem, Apostolicâ auctoritate exercendam.

ARGUMENTUM II.

77. A Uthor Regalis Sacerdotij argumentatur 2. ab auctoritatibus sancti Bernardi Abbatis Clarevallis, Petri Blesensis, Petri Cluniacensis, Alexandri Alesensis, Henrici Gandavensis, Augustini Triumphii, & plurimorum à se allegatorum Theologorum. Divi equidem Bernardi, nec non Alexandri Alesensis, ac Henrici Gandavensis hanc in rem sententia patet ex S. 1. à n. 2.

78. Ita verò ad Cælestinum Papam III. nomine Regina Angliæ Petrus Blesensis natus Gallus scribebat epist. 146. Porro Princeps Apostolorum adhuc in Apostolicâ Sede regnat & imperat, & in medio constitutus est iudiciarius (Anglorum adversus Richardum Regem Angliæ vinculis detentum) rigor, illudque restat, ut exeretis in maleficos Pater gladium Petri, quem ad hoc constituit super gentes & Regna Christi. Crux antecessit Casari, Aquilis, gladius Petri gladio Constantini, & Apostolica Sedes Imperatoriæ potestati.

79. Petrus porò Cluniacensis Abbas lib. 6. epist. 28. ita scribebat: Quamvis Ecclesia non habeat Imperatoris gladium, habet tamen super quoslibet minores, sed & super ipsos Imperatores Imperium. Unde ei sub figurâ Prophetici nominis dictum est. Constitui te super gentes, & Regna, ut evellas & destruas, & disperdas & dissipes, & ædifices, & plantes. Quare si non potest occidere, potest evellere, si non potest occidere, potest destruere.

Augustinus Triumphus q. 1. de potest. Ecclesiast. par. 1. art. 7. dicit: Papam eatenus gerere vicem Christi, saltem quantum ad potestatem & Jurisdictionem, ut art. 8. subiiciat, Bonâ temporalia & spiritualia eatenus posse ad tria comparari, nempe ad productionem, ad eorum ordinationem, & ad eorum motionem, atque actionem, ut secundum ista tria ostendi possit, in Papa esse potestatem super omnia, ut falius postmodum exponit, sic concludens tandem: Papa verò, in quo est potestas spiritualis, habebit per ipsam potestatem spirituales disponere & ordinare de temporalibus. Quibus tam insignibus sacre Theologiæ Doctoribus, ad præsens institutum nostrum dictus Author, circa finem præallegati S. 16. annumerat quàm plurimos alios Theologos, si placeat, sigillatim etiam locis ibi allegatis consulendos.

Reflexio.

81. Reflexionem super hac argumentatione facientem, iterum occurrit mihi præfatus Author, tria notatu digna emphaticè inculcans. Inprimis, quòd omnium scholarum Principes conveniant in nostram sententiam. Ex scholâ namque Franciscanâ Alexandrum Alesensem, & S. Bonaventuram: ex Dominicana SS. Thomam, & Antoninum: ex Augustinianâ Antesignanum Egidium, & beatum Augustinum Triumphum: ex Carmelitanâ Ioannem Baconum: ex Charthusianâ præcipuum doctorem Dionysium; ex insigni, celeberrimæque Sorbonicæ Henricum Gandavensem: ex Societate Iesu Suarez, omnesque ejusdem Societatis Doctores.

82. Deinde omnes, qui ob doctrinam eminentem titulum aliquem, & elogium, maximæque eruditionis characterè sunt consecuti, pariter convenire in nostram sententiam, Hugonem scilicet cognomento Magistrum, Alesensem Irrefragabilem, Thomam Angelicum, Bonaventuram Seraphicum, Egidium Fundamentalem, Mayronem Illuminatum, Gandavensem Solennem, Baconum Resolutum, Gersonem Christianissimum, Doctores.

83. Denique quàm plurimos Sanctis adscriptos in eandem sententiam nostram conspirare, nempe Divum Thomam, S. Bonaventuram, B. Egidium Romanum lib. de potest. Ecclesiast. B. Augustinum Triumphum, S. Antoninum, S. Raymundum lib. 1. tit. de hæreticis. S. Gregorium Magnum, B. Ioannem Capistranum lib. de potest. Papæ. p. 2.

ARGUMENTUM III.

84. A Uthor Regalis Sacerdotij ibidem argumentatur 3. Ecclesia Gallicana non semel, sed aliquoties, & clarissimè potestatem hanc Pontificiam agnovit & professa est. Nempe in Synodo Pontigonensi, de qua Aimonius Rerum Francicarum lib. 5. cap. 33. In Concilij generalibus Viennensi, & Lugdunensi primo. Novissimè hanc ipsam esse Gallicani Cleri doctrinam, contestatus est Gramondus Regij Consistorij Senator, & in Parlamento Tolosanq

fano Praeses lib. 1. *hiflor. ad annum 1615. fol. 60. & feq.* Comitia videlicet trium Galliarum Ordinum generalia Lutetiam fuiffe convocata, hoc est, Cleri, Nobilitatis, Tertijque Ordinis, qui ultimis Magistratibus ſubalternis, & populo conſtat. In ipſo Comitiorum ingreſſu tertium Ordinem propoſuiſſe theſin toties Clero obſtrepente agitatam: Nullam eſſe poteſtatem in temporalibus ſupra Regiam, unquam immediate Deo, debitam coronam à Gallis Regibus, nullis obnoxiam interdiciſis. Ubi notatu digna ſunt ea verba: obſtrepente Clero. De illâ theſi pluribus actum, miſſosque communibus Tertij Ordinis votis ad Clerum articulos tres: quorum hæc ſumma erat: 1. *Sacrilegum eſſe, Reges unctos Dei quolibet prætextu in necem dare.* 2. *Debitam immediate uni Deo Regum in ſubditos poteſtatem.* 3. *Nullis Sedis Apoſtolicæ interdiciſis ſubjacere Imperia Regum, ſubditosque nunquam ſacramento fidei exſolvi poſſe.* Conſenſit primæ propoſitioni Clerus, imò perorante doctiſſimo Cardinale Perronio, Theſin in tyrannicidas de fide eſſe, reſpondit ex decreto Concilij Conſtantiensis *ſeſſ. 5. Alteram de fide negavit.* Difficultatem igitur movit præcipue articulus tertius, vindicabat vir doctus Summi Pontificis in Regum ſceptra poteſtatem certis caſibus: probabat, Romanæ Sedi in Reges hæreticâ labe infectos, ſubſcripiſſe, quotquot Calvinum antè Theologica tractavere. Contrariam opinionem omninò novam eſſe, Luthero & Calvino fautoribus, nuper natam, Sacramento vinciri Reges Galliarum, ubi inaugurantur, pellendis Regno ſuo hæreticis, ſi pejeraverint in hæreſin ipſi denegeres, ſi fautores hæreſiarcharum, ſi novi dogmatis aſſertores: deberi ultionem Vicario Dei, ad quem unum ex lege ſpectat perjurij poena. In eam ſententiam exactis ſæculis itum, iri & hodie paſſim, ſi Galliam demas. Ex quâ proinde Perronij Cardinalis, & Gramondi diſſertatione, pergit dictus Author argumentari, clariffimè elucere, quod Clerus Gallicanus, perorante doctiſſimo Porronio, in ea fuerit ſententia, ut crederet: *Opinionem, quæ poteſtatem Pontifici in Reges negaret, novam eſſe, Luthero & Calvino fautoribus, nuper natam, tanquam dogma politicum defendi poſſe ad ſummum: eo errore primam fuiſſe viam Henrico VIII. Angliæ Regi in hæreſin: ex injuſto repudio juſtè condemnatum, rebelſiſſe contra judicem ſuum: non aliud præcinere theſin, quàm rebellionem in ſolum Petri.*

Reflexio.

85. **R**eflexionem ſuper his per nos jam antehac diſcuſſis facienti, occurrit mihi idem antea citatus Author ſolidâ ſequenti illatione ſua: Jam, inquiens, prudentum quilibet facile judicaverit, quàm apud omnem poſteritatem Conventui Pariſienſi decorum futurum ſit, eam propoſitionem tanto cum apparatu, curaque, imò graviffimis poenis imperare, quàm ſub ſeiſſimâ & gloriſſimâ memoriæ Ludovico XIII. Gallicani cenſuerunt: eſſe opinionem novam Luthero & Calvino fautoribus, natam, cui veterum nemo ſubſcripſit, Recentiorum pauci, quæ Henrico VIII. via in hæreſin ſue-

rit, quæ apertam rebellionem præcinat in ſolum Petri, quàm prælo datam, obtento à Rege diplomate, nullâque in Typographum obliteratum voluere, cui denique in ipſem Comitij omninò contrariam retundè edixerunt, ſacramento videlicet Reges Galliarum, ubi inaugurantur, pellendis Regno ſuo hæreticis obſtrigi: ſi pejeraverint in hæreſin ipſi denegeres, ſi fautores hæreſiarcharum, ſi novi dogmatis aſſertores, deberi ultionem Vicario Dei, ad quem unum ex lege Dei ſpectat perjurij poena.

Hæc igitur Eccleſiæ Gallicanæ ſub Chriſtianiſſimæ memoriæ Ludovico XIII. in Comitij generalibus per Gramondam omni exceptione majorem relata, adverſus illam omnem ſupra Reges juridiſtionem Summo Pontifici adimentem propoſitionem cenſura, moderno æque Clero Gallicano merito cordi eſſo.

CONCLUSIO.

AB authoritate Theologorum, & ſanctæ Eccleſiæ Doctorem prævalidum petitur argumentum, ad præbandam Pontificiam ſuper Reges quoad temporalia, tamen indirectam duntaxat poteſtatem.

Explicatur. Cùm enim Patrum, ſeu Eccleſiæ ſanctæ Doctorem, ac Theologorum authoritas in eo ſita ſit, quod ex doctrinâ Divinâ, vel etiam ſanctitatis notis intrâ Eccleſiam conſpicuis, credantur in rebus fidei explicandis ferre judicium, non proprij duntaxat ingenij, ſed ſupernaturalis gratiæ viribus effortatum. Idcirco magnum inde pondus prædentialis ſaltem ad fidei aſſenſum dirigendum credibilitatis eruitur, dum præcipue veritati ſub tali authoritate propoſitæ ab ipſiſmet Theologis concordî conſenſu in quodpiam fidei principium ſit reſolutio; prout in præſenti rei ſtatu fieri, oſtendent ſequentes probationes.

PROBATIO I.

Super authoritates Theologorum, Eccleſiæ ſanctæ Doctorem ſuprà adductorum reflexiva.

87. **S**i expendantur verba S. Antonini præſ. ſ. 3. n. 68. adducta, nec non Divi Thomæ in Opus. 20. de Regimine Principum cap. 19. deſcripta, manifeſta hinc elucet ſententia, quod Papæ jus ſit, tum ſuper ipſo etiam Imperatore confirmando, vel per hæreditariam ſucceſſionem deſignando, ac etiam deponendo, tum ſuper poteſtate eligendi Regem Romanorum alijs conferendâ, nec non dignitate iſthac electorali Principibus Germaniæ conceſſâ revocandâ, quantum bonus ſtatus Eccleſiæ univerſalis, ſeu populi Chriſtiani pax id requireret. At iſtud Summi Pontificis jus radicatur in eo, quod dignitatem Imperatoriam pro Occidentæ Græcis ademptam Sedi Apoſtolicæ eatenus vendicârît, ut radicaliter ſemper adhuc penes iſtam ſubſiſtat, tamenſi eam primitus ſecundum hæreditariam ſucceſſionem, poſtea ve-

ro secundum liberam electionem in Carolo Magno stirpem, deinceps vero in Nationem Germanicam transtulerit. Hæc vero Imperatoris super Occidente dignitas à Græcis in Carolum Magnum, indeque in Germanos translatio per dictos sanctos Doctores reducit in hoc principium, tum quod Papa tanquam Vicarius Christi habeat plenitudinem potestatis pro bono statu Universalis Ecclesiæ, tum quod, cum Papa agat vices Dei, consequenter Imperator sit illius Minister: sic autem principalis agentis, eligere Ministros, & instrumenta ad finem: unde quia Papa habet, universos fideles in præsentem Ecclesiâ ordinare ad pacem ac spiritualem finem, sit consequens, posse, existente causâ justâ, & rationabili, per se ipsum eligere Imperatorem, aut propter populi Christiani, & pacis providentiam, aut propter coercendam hæreticorum, & paganorum audaciam, atque potentiam. Atqui tota hæc ratio jam universalis est erga cunctos Christianæ professionis Reges ex vi characteris in sacro Baptismate suscepti, ad sanctæ Ecclesiæ bonum universale obstrictos.

81. Ipsissima verò isthæc ratio per Divum Bonaventuram lib. de Eccles. Hierarch. par. 2. cap. 1. reducit ad hoc principium; quod dignitas Clericalis in sua radice penitus spiritualis, merito sit dicenda esse consona Ordini Dominationis, ita illuminantis inferiores Angelicos Ordines, ut ab illis vicissim non illuminentur. Unde infert hic Seraphicus Doctor, quod, sicut spiritus dignitate & officio præcellit corpus, sic potestas spiritualis dignior sit, quam secularis, & ideo bene fortitur nomen Dominationis. Et hinc concludit, Regalem potestatem subjacere potestati & auctoritati spirituali; sicut in 1. Canonica Petri dicitur: Vos estis gens sancta, & Regale sacerdotium. Ex hoc autem infert is S. Doctor, temporale Regnum, velut quoddam adjectum subjacere Sacerdotio in Novo Testamento, quamvis in Veteri Testamento sacerdotium subsuevit Regno, juxta illud Exodi: Elegi vos in populum peculiarem, in sacerdotale Regnum, siquidem Regnum in hoc sacro textu ponatur substantivè, sacerdotium verò adjectivè, sed ac in Novo Testamento, ubi sacerdotium substantivè, Regnum adjectivè ponitur.

82. Ex quo proinde in sacris Litteris fundato discrimine secundum eundem Seraphicum Theologum conficitur, quod Reges in Antiquo Testamento potuerint amovere sacerdotes summos ab officio, sicut Salomon amovit Abiathar 3. Reg. 2. e contra verò in Novo Testamento Sacerdotes & Pontifices ex causâ possint amovere Reges, & deponere Imperatores, sicut sæpius accidit, quando eorum malitia id exigebat, & & Republicæ necessitas sic requirebat. Reducendo igitur hanc Seraphici Doctoris illationem ad principium, quod ab ipsomet prius supponebatur, & ad principium illud, quod à D. Thomâ 2. 2. q. 13. a. 2. ad 1. traditur, nempe potestatem secularem in Novo Testamento subdi spirituali potestati, perinde ac corpus subjicitur animæ, oportet, hinc totum rei momentum reducere ad istud

fidei principium, quod Christus Ecclesiâ suam eatenus munierit Regni cælorum clavibus, ut, quidquid in ovibus suis Oecumenico pastorali officio commissis, ad cælorum tam militans, quam triumphans Regnum est ordinabile, ut sic spirituali quapiam moralitate supervestitur, debeat Summi Pontificis, Petro legitime succedentis indefinitæ ad ligandum & solvendum potestati subiectum esse.

PROBATIO II.

Prioris continuativa.

90. Ex cit. §. 3. n. 78. constat, à Petro Blesensi eatenus in Summo Pontifice gladium Petri reponi, ut sit etiam super Regna, præjudicetque gladio, seu potestati Imperatoris, in vi cujus præminentis Sedes Apostolica super ipsos quoque Imperatores teneat Imperium; uti S. Petrus Cluniacensis habet. Unde Divus Bernardus infert, ipsius etiam Imperatoris gladium materiale subesse Ecclesiasticæ auctoritati, quatenus Summus Sacerdos propriâ manu suum spirituale gladium, suo tamen nutu ac imperio illum imperatorum gladium exercere, ac exercere valeat. Ex vi cujus adeo supereminens spiritualis auctoritatis posse Summum Pontificem instituere, ut sit, & judicare potestatem terrenam, tradunt Hugo de sancto Victore, & Alensis ubi supra allegati. Et hinc Henricus Gandavensis, & Augustinus Triumphus ibidem relati probant, Summum Pontificem esse talem Hierarcham, ut sicut vir, juxta Apostolum 1. Corinth. 2. v. 15. judicet non solum in spiritualibus, sed etiam in temporalibus. Quam proinde Papæ auctoritatem idem Gandavensis optimè reducit in Claves Petro, ejusque successori à Christo traditas, & duos eidem commissos gladios, sic ut Regnum Universalis Ecclesiæ, tam in spiritualibus, quam temporalibus ad ipsum pertineat; juxta Cap. Omnes. dist. 22. junctâ Glossâ ibi concludente, quod Papa, cui terreni simul & cælestis Imperij Christus per duas Claves commisit, habeat utramque gladium, spirituale ac temporale.

PROBATIO III.

Reflexiva super ipsius Ecclesiæ Gallicanæ præced. §. 1. à n. 8. adducta testimonia.

91. Spero equidem, modernæ quoque Ecclesiæ Gallicanæ Clerum in sensu concordare, cum ejusdem Ecclesiæ suæ Episcopis & Archiepiscopis coram Rege Philippo Anno 1329. & coram Ludovico XIII. Anno 1614. unâ cum Nobilitate, ipsomet etiam Rege ad stipulante, solidissimis in fidei principia reductis fundamentis comprobantibus in publicæ necessitatis casibus Papæ super Reges, in causis quoque temporalibus, quâ spirituali in Regnum cælorum ordinabili moralitate affectis, auctoritatem indirectam.

Hoc saltem pro indubitato teneo, modernum Clerum Gallicanum non minus reverentiæ, erga Sedis Apostolicæ auctoritatem, ac præmi-

præminentiam habere, quàm professi sint Juris tum *Canonici*, tum *Civiles* periti, quorum hac in re testimonia profert Author *tract. de libertat. Eccles. Gallic. lib. 4. cap. 9.* Juris, inquit, *Canonici* interpretes, aut tractatores, *Ecclesiasticam* potestatem in temporalia Principum magis adhuc, quàm *Theologi*, explicaverunt. Ex quorum infinito propemodum numero paucos tantum Gallos profero.

Guilielmus Durandus Episcopus Mimatensis in *Specul. Jur. particulâ primâ, tit. de Legato. §. Nunc ostendendum, qui est 6. n. 17.* de auctoritate *Papæ* ita scribit; *Deponit Imperatorem propter ipsius iniquitates, ut Extravag. De re iudicatâ. Ad Apostolicâ, lib. 6. & etiam Reges, ut 15. quæst. 6.* Alius. *Et dat eis Curatores, ubi ipsi sunt inutiles ad regendum, ut Extravag. de suppl. neglig. Prælat. Grandi, lib. 6. n. 32.* Item ipse renovat *leges Imperiales*, ut in constitutione *Gregorij X. Proferendum.*

93. Ioannes Monachus è Gallia oriundus in *cap. Grandi, de suppl. neglig. Prælat. n. 4.* sic scripsit; *sed quid ad Papam de Regibus, & eorum Regnis? Videtur immittere falcem suam in messem alienam, quod esse non debet, supra De electio. Venerabilem, in princip. Sed dic, quod Papa in quemlibet habet jurisdictionem, nec est dubium ratione peccati, infra De judicijs. Novit. & in spectantibus ad pacis reformationem. 90. dist. per tot. & vide etiam n. 5. In cap. autem Ad Apostolicâ, de sent. & re iudic. n. 9. notat, quod Papa deponit Imperatorem propter crimen: ut hic: Etiam propter inutilitatem Reges deponit. 15. q. 6. Alius. Etiam ipsis Regibus malè administrantibus Coadjutores & Coadministratores dat. Suprà hoc lib. de suppl. neglig. Prælat. Grandi. Ecclesia etiam Principes compellit exhibere justitiam, 23. q. 5. Administratores. Etiam jurisdictione utitur ex eorum negligentia. Suprà De foro compet. Ex tenore. Oportet enim, ponere unum Principatum, ad quem omnes recurrant. 6. q. 1. In apibus.*

94. Etiam à tempore dissidij inter Bonifacium VIII. & Philippum IV. Regem Franciæ, in quo maximè controversa fuit Jurisdictio Ecclesiastica in temporalia Regum, non solum Doctores Ecclesiasticos, sed ipsos etiam Officiales Regios hanc potestatem confessos fuisse, patet ex *Tractatu De utraque potestate seculari & Ecclesiastica*, qui *Somnium Viridarij* est inscriptus, quem quæ alij Cancellario, alij Consiliario *Caroli V. Regis Franciæ* tribuunt, & certè in favorem potestatis laicæ scriptum fuisse, constat. In eo tractatu defensor auctoritatis secularis sub nomine *Militis* sic loquitur; *Concedendum est, quod Principatus Papalis concernit temporalia, prout de necessario concernit spiritualia, cum ab eorum usu, vel abusu surgit peccatum, prout dicunt Textus, ratione peccati omnes causæ spectant ad forum Ecclesiasticum. Cap. Novit. De judicijs. & Cap. Per venerabilem. Qui filij sint legitimi. Tamen principaliter disponendo, & autorizando nihil spectat ad Papam, quantum ad temporalia. Et alibi. Nec debet se (potestas Ecclesiastica) de depositione Imperatorum, seu Regum temporalium introumittere, prout in prioribus plenius fuit dictum, quantumcumque Rex, vel Imperator sit*

dignus depositione propter defectum quemcumque, vel crimen, quod non est inter spiritualia crimina computandum. Et ideo si Imperator, vel Rex committit crimen dilapidationis Imperij, vel destructionis Imperij, seu Regni, aut damnabilis negligentie Imperij, vel Regni, vel Tyrannidis, vel quodcumque aliud, propter quod non immeritò deponi meruit, Papa non debet eum deponere, sed potius, à quo suam recipit potestatem tacite, vel expresse. Excipit, nisi illi, ad quos pertinet, nolent, aut non possent, facere iustitiam complementum. Postea adducens exemplum Pontificum deponentium Imperatores, varias affert responsiones; & allatâ opinione improbatum, quod factum fuerat ab eis, addit; *Fatemur tamen, quod Papa potest transferre Imperium, vel Regnum casualiter, ut quia non est alius superior; vel aliter aut Imperium, vel Regnum est transferendum de gente in gentem propter aliquod crimen spirituale gentis, puta, si gens illa inficiatur hereticâ pravitate, vel ad legem Iudaicam, vel ritum Gentilium, vel sectam aliam converteretur, vel propter aliud simile, vel propter crimen seculare, ut propter negligentiam, aut defectum alium, propter quod etiam iudicio sapientium Gentilium, vel Christianorum gens illa non esset digna alias gubernare. Si transferendum esset Imperium, vel Regnum propter crimen spirituale, dicitur quidem, quod Papa potest jure Divino transferre Imperium, seu Regnum, quia ipse in spiritualibus, & annexis eis, habet plenitudinè potestatis, quantum ad ea, quæ sunt de necessitate faciendâ. Alij dicunt, quod Papa in hoc casu non potest transferre Imperium, sive Regnum, nisi laici fuerint damnabiliter negligentes, vel faventes genti, à quâ necesse est, transferri Imperium, vel Regnum, sed in hoc casu spectat ad Papam, de crimine spirituali cognoscere, & denunciare illis, ad quos spectat, ut ipsum deponant. Quod si noluerint, vel non potuerint, jure Divino est devoluta potestas ad Summum Pontificem: & hoc, quia ipse habet plenitudinem potestatis, quantum ad omnia, quæ sunt de necessitate faciendâ. Si verò Imperium transferendum esset de gente in gentem propter crimen aliquod seculare, vel defectum alium, Papa auctoritate propriâ talem translationem non posset facere, nisi illi, ad quos spectaret, damnabiliter essent negligentes. Fatetur ergo Author & quidem frequenter, Ecclesiam posse Principes deponere, saltem pro criminibus spiritualibus, & etiam pro alijs colpis, si negligant ij, ad quos jus illud spectat.*

Ioannes de Selya *tract. de Benef. par. 3. quæst. 8. num. 31.* ita censet, *Papa solus potest deponere Imperatorem. cap. Ad Apostolicâ. De sent. & re iudic. in 6. & no. doc. post. gloss. in Cap. Venerabilem. de Elect. & in Clement. Romani. De jurejur. Præterea facit, quod Papa potest deponere Regem, ut aliàs deposuit Regem Franciæ, quia erat effeminatus. Cap. Alius. 15. q. 6. Ita ille, licet in Senatu Parisiensi Præses.*

96. Consentit, & amplius illam potestatem explicat in Senatu Tolosano Præses *Stephanus Anfrierus tract. de potest. Eccles. super laicis eorum, ac prerogativis Ecclesie, num. 32. Facit, quod notat Baldus in c. Imperialem. §. fin. 1. col. de prohib. feud. alien. per Feder. ubi dicit, quod, si dominus feudi non recognoscit superioro.*

perierem, prout est Rex Franciæ, & Pares Curia
ei nimis favent, Papa cognoscat. Sed dictum huius-
modi debet intelligi in causa ardua, quia sic loqui-
tur allegatum cap. Per venerabilem. num. 52.
117. Papa deponere potest laicum à sua dignitate.
Gloss. in cap. Nullus. 11. quæst. 1. 11. 4. Papa po-
test absolvere laicos vasallos à subiectione Principis
temporalis. Cap. Gavem. De excess. Prælat.
115. Papa potest absolvere aliquem ab obligatione
quæsitâ laico, qui ei non subest quoad temporalem
iurisdictionem, si talis obligatio solam contrahitur
ex fidei præstatione, ut in cap. 4. De iurejur.

77. Ioannes Faber in Senatu Parliensi Cau-
satum Patronus in l. Codicis de Summ. Trinit. &
fid. Cathol. num. 10. Sed de Papa, inquit, non est
dubium, quin sit superior omnibus Christianis, &
in temporalibus, & in spiritualibus: ut plene pro-
bat Hostiensis dicto cap. Per venerabilem.
ver. b. Paulus. Et idem Innocentius dicto cap.
super verbo, non recognovit, quod aliter pro-
batur potest; nam cum Papa sit Vicarius Domini,
cuius est plenitudo &c. & qui est Princeps Prin-
cipum, & Rex Regum secundum Apostolum in princ.
& cui data est omnis potestas Matth. 7. ridiculo-
sum esset dicere, quin in omnibus temporalibus
habeat superioritatem, & potestatem. 12. q. 1. cap.
Præcipimus. Et num. 11. Et cum omnis iurisdi-
ctio in Vicarium transeat. Extra. De offic. vicar.
Quia infra. De offic. ejus, qui vic. alter. ob-
tinet l. 1. Nusquam enim reperitur, quod Domi-
nus concedendo potestatem Petro, restrinxit ad spi-
ritualia. Nullus enim negare potest, quin Iesus ha-
beret omnimodam superioritatem, si exercere vo-
lisset, cum sit Creator, & sic Dominus. N. 12.
Tamen satis credo, quod Papa non se debeat intra-
mittere de temporalis iurisdictione. Imò debet tene-
re gladium in vagina: nisi in casibus, qui tangunt
præiudicium anime, vel iustitiæ subversionem, vel
alias peccatum. Extra. De Judic. c. Novit. De
foro competen. &c. 13. In casibus tamen præ-
missis cum agitur de præiudicio anime, populi &c.
Papa potest, & debet providere: & si necesse sit,
quoscumque Reges deponere, vel interdicare eis ad-
ministracionem; & ex minori causa, quam privatos,
cum eorum fatuitas, vel malitia plus ledat. Ex-
tra. De suppl. neglig. Prælat. c. Grandi per
Archidiacon. & vide Innoc. dicto c. Li. et. Extra.
De foro competen. 96. dist. Cum ad verum,
Extra. De voto, & voti redempt. c. Licet. in fi-
ne. Sic intellige & determina, quod no. in Authent.
Quomodo oport. Episc. & Cler. in princ. coll.

96. Ut inter Theologos, ita & inter Juris-
peritos Catholicos ulque ad hæc postrema
tempora etiam qui iurisdictionem Ecclesiæ su-
per Reges, & Principes in temporalibus an-
gustare conati sunt, eam omnino negare ausi
non sunt. Petrus Gregorius Tholoianus in
varijs Academijs Franciæ successivè Juris ut-
riusque Professor, de Repub. lib. 26. cap. 6.
Quamvis dicamus, inquit, Imperatorem posse
privari tanquam inutilem suo Imperio per Sum-
mum Pontificem, Per venerabilem. De elect.
& similibus. Tamen non sequitur, Papam idem jus habe-
re in alios Reges omnes. Demo tamen causam
Fidei. Et inf. a. Excipio semper, ut aliàs dixi, cau-
sas Fidei, in quibus Principes, cuiuscumque sint li-
beratis, & potestatis, subijcuntur auctoritati Sedi

Romanæ; & pro delictis in illis commissis puniri
possunt. Sic tamen, ut, sicut delicta sunt personalia
& non transeunt personis delinquentes, ita nec
pena, quæ delicto debetur, non valet jus successo-
rum in Regno, vel ex consuetudine recepta; vel
ex lege Regni, quæ proximi ordine post deficientes
vocantur. Potest enim qui imperat, per delictum
suum sibi nocere, & se indignum imperio facere,
at non potest præiudicare ei, qui successurus ei est,
etiam eo invito, cum non habeat ab eo, sed à ma-
joribus, vel ex lege familiæ. Et oppositis sibi
authoritatibus Innocentij IV. in Concilio
Lugdunensi relati cap. 1. De homicid. in 6. &
Bonifacij VIII. cap. Statutum. De heret. in 6.
& cap. Felicis. De Pœnis. etiam in 6. responderet.
Quamobrem responderem in prædictis constitutioni-
bus in Principes quoque seculares ex causa peccati
statuere, ut in alijs.

§. IV.

Corollarium.

99. Inferitur. Imputationem indignissimam vi-
deri, ubi de Clero Gallicano dicere, mi-
nus potestatis erga temporalia in Papa agnos-
cere illum, quam ipsosmet Principes secula-
res. Nam præallegato Authore in cap. 13. ad-
ventente, de tali Summi Pontificis potestate
non dubitabant Principes, quorum exempla
cap. 10. usque ad præsens cap. 13. sunt allata: Non
dubitabant etiam Ludovicus Germaniæ, &
Lotharius II. Austrasiæ Reges, cum Carolus
Calvus Ludovici frater, & Lotharij Patrius
pactis inter ipsos conventis stare recusans, de
invasione aliorum Regnorum cogitabat. Illi
enim ad Nicolaum Primum confugerunt, ut
ejus authoritate hoc damnum propulsari cura-
rent; Oportet propterea, inquiebant, vestra au-
thoritas jubat propter generalem sollicitudinem
nostros invadere fines, ut, quod nulla pœnis se-
cra, nulla movent fraternæ charitatis viscera, nulla
nectunt consanguinitatis ligamenta, Apostolica In-
vestra ad censuram Ecclesiasticam venire compellat.
Omitto, quæ referunt Historici Gallicani de
Philippo II. Anglorum Rege, à cuius obedi-
entia subditos absolverat Romanus Pontifex,
bellum indicente, atque Ottonem Imperato-
rem a Papa deponi procurante, & de Philippo
III. Petro Aragoniæ Regi, à cuius obedi-
entia subditos exemerat Martinus IV. etiam bel-
lum inferente.

100. Justinus II. Imperator Cosroæ con-
querenti de receptis Perlamenis Christianis
ab eo se se subducentibus; Quotiam, ut ait E-
vagrius, qui rem narrat lib. 5. cap. 7. à ceteris
Perfis miserè, & potissimum Religionis sue
gratia vexabantur, justam putavit excusatio-
nem afferre, cum respondit; præstitum pœ-
tempus effluxisse, nec fas esse, ut Christiani Chri-
stianos in tempore belli ad se confugientes desertos
esse patiantur. Quid igitur? nonne melius est,
ut fideles Principibus non se subtrahant,
etiam si iustam habeant causam (ut si Religionis
sue gratia vexati Christiani ad Christianos con-
fugiant) nisi accedente Ecclesiæ authoritate?

authoritas
apostolica
GVI

101. Sed nunquid ita sentiunt Principes tunc tantum, quanto illa potestas Ecclesiastica sibi commodum est. Henricus licet ita, ne dicam furore, correptus, adversus Gregorium VII. cui scribit. faceret, se in causa hæreos Ecclesiæ subiacere. Hæc sunt ejus verba; Henricus non usurpative, sed p[ro] Dei ordinatione Rex Hilibrando non jam Apostolico, sed falso Monacho me quoque, licet indignus inter Christianos sum ad Regnum vocatus, te teste, quem sanctorum Patrum traditio soli Deo iudicandum docuit, nec pro aliquo crimine, nisi a fide (quod absit) exorbitaverim, deponendum asseruit, &c. Deinde notat, Julianum Imperatorem licet Apollatam, ab Episcopis non fuisse depositum, quod eorum prudentiæ, non potestatis defectui tribuit; Cum etiam Julianum Apostatam prudentia sanctorum Episcoporum non sibi, sed soli Deo deponendum commiserit.

102. Atque ea ratio sufficeret ad vindicandam Ecclesiæ suam auctoritatem adversus illius non alium, quem aliqui obijciunt, negantes, ullam ejus fuisse praxim per multa sæcula. Id enim prudentiæ, seu benignitati p[ro] illius natis, non auctoritatis defectui, adscribendum esset. Adeo periculosa est Sacerdotij cum Imperio contentio, ut illius vitanda causa, multa mala minora sæpe sustinenda sint.

103. Hæc, ut opinor, sufficiunt, ut unusquisque se videat, non necesse iam fuisse hoc tempore declarationem Cleri Gallicani circa istam Ecclesiæ potestatem, quippe cum ne minimum quidem esset periculum, ne Summus Pontifex eâ uteretur; sed etiam plurimum Conciliorum praxi, sanctorum Patrum, & Doctorum, Theologorum, & Jurisperitorum doctrinæ, Principum, eorumque Officialium professioni contrariam, ut iterum marer, ausos fuisse Illustrissimos Episcopos Cæteris Parisiensis eam negare, suamque sententiam Verbo Dei, Patrum traditioni, & Sanctorum exemplis consonam declarare.

104. Opportuna fortassis fuisset hæc doctrina Cleri Gallicani, etsi (absit verbo injuria) minus vera, cum Christiani, martyrij desiderio incensis, occasiones avidè quærebant; at nunc ita refrixit charitas, ut si, quod Deus Optimum avertat, oriretur persecutio, maxima futura esset Religionis ruina. Si enim tam multi injustis potentium desiderijs obsequuntur, ne illorum favore priventur, aut in aliqua temporalia damna incurrant; quid foret Principibus certam mentem intentantibus? Nonne Deus Christianorum debilitati consuloisse existimandus est, qui, ne Judæi veram Religionem averterentur, vetuerat, ne in his Rex infidelis præficeretur, Deuteronom. 17. v. 15.

105. Nescio, an hodie pro Religione omnes Episcopi Galliæ B. Martini pro disciplina constantiam imitentur, de quo ita scripsit S. Severus Bituric Archiep. in vita B. Martini cap. 23. Atque ut minora tan is inseram (quamvis, ut est nostrorum ætas temporum, quibus jam depravata omnia, atque corrupta sunt, penè præcipuum sit, adulationi Regiæ Sacerdotalem non cessasse constantiam) cum ad Imperat. Maximum ferocis in-

genij virum & bellorum civilium victoriæ clarum plures ex diversis partibus Episcopi convenissent, & sæda circa Principem omnium adlatio notaretur, sequè degeneri inconstantia, Regiæ Clientelæ, Sacerdotalis dignitas subdidisset, in solo Martino Apostolica auctoritas permanebat. Nam etsi pro aliquibus supplicandum Regi fuit, imperavit potius, quam rogavit.

Nescio, an multi ex alijs Ordinibus cum Divo Joanne Damasceno de sacris Imaginibus orat. 1. sub principum, verè dicerent; Nec veritati Regiam amplitudinem prætulit. Loquebar enim, inquit Divinus ille pater David, in conspectu Regum, & non confundebat. Quin etiam ob id magis sum incitatus. Nam ad subiectos decipiendos multum valet Regiæ auctoritas. Pauci enim, nimirum illi, qui totarum Reges Cælestis Regis Imperio gubernari, & leges debere Regibus imperare sicut, iniqua eorum jussa negligunt, & aspernantur. Et sub finem ejus. Orat. Regio non cedemus Imperio, patrum conanti evertere consuetudinem. Neque enim prius est Regum, Ecclesiastica instituta convellere; his de rebus statuere, atque decernere, non ad Reges pertinet, sed ad Concilia; nam ubi duo, vel tres, inquit Dominus, congregati fuerint in nomine meo, ibi sum in medio ipsorum. Ligandi, solvendi que potestatem non Regibus, sed Apostolis, & eorum successoribus, Pastoribus, & Doctoribus Christus dedit.

Si penes Rempublicam manet jus, aliquando Principatum transferendi, ut manere fatendum est, nisi multos Principes Tyrannidis reos facias, quænam occurrere jultior ratio poterit eo jure utendi, quàm ubi regimen temporale ab æternâ felicitate avertit, ad quam referenda est pax, & tranquillitas civilis, qui proximus est Principatus finis? id autem cum contingit, nonne & Principum severitati, & subditorum saluti omnino necessarium est, ut a fidelitatis juramento absolutio petatur, sicut ab alijs?

Cum autem mutua sit Principum, & subditorum obligatio ad exequenda pacta in institutione Regni conventa, nonne justa erit causa, ut Ecclesiæ præstitæ fidei vinculo eximat lubditos, si Princeps contra datam fidem eos in verâ Religionis custodiâ servandi, à verâ Religione deterreat?

DISQUISITIO VI.

An, & in quantum ex ratione demonstrari possit Summi Pontificis supra Reges etiam in temporalibus auctoritas?

S. I.

AUTHOR Regalis Sacerdotij præf. lib. 1. §. 17. n. 9. Ecclesiastica, seu Pontificiæ supra Reges in temporalibus auctoritatis præminentiam firmat ex ea quoque ratione, quod ex continuâ, perpetuâque omnium rerum inductione palam sit in omnibus, majus, nobilissimè dominari minoribus, ac imperfectio-